

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatvs S. Inqvisitionis Hispaniarvm Qvalificatoris, Et
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs
Theologicvm, iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivr ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1670

Dispvatio 25. De scientià, qua Deus cognoscit creaturas, & cætera extra
se ipsum cognoscibilia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77011)

DISPVATIO 25.

De scientia, qua Deus cognoscit creaturas, & cætera extra se ipsum cognoscibilia.

Hæc etiam disputatio præcendit à scientiâ Dei liberâ, & naturali eorum, quæ extra Deum possunt cognosci. De quibus proinde etiam ager præcendendo ab eo, quod sint obiecta necessaria, vel contingentiâ, absolutâ, aut conditionatâ.

QVAESTIO I.

Vtrum Deus cognoscat creaturas immediate, & in ipsis met.

ID dicitur in se ipso immediate cognosci, quod non solum per se terminat sui cognitionem, sed per se, & ratione sui ad illam determinat propriâ, quam habet, cognoscibilitate, seu obiectivâ veritate, vt supra disput. 23. quest. 7. & disput. 24. quest. 1. explicatum est. Scio, id etiam interdum solere dici in se ipso cognosci, quod secundum proprium, ac formale esse terminat cognitionem sui, nec solum secundum esse virtuale, quod dicitur habere in sua causâ, reterâ ab ipsâ causâ indistinctum. Quo pacto creaturæ & in Deo cognosci dicuntur, quatenus sunt ipse Deus iuxta illud Ioan. 1. *Quod factum est, in ipso vita erat: & in se ipsis, quatenus esse proprium habent distinctum à Deo siue actuali, siue possibile.* Sed modò in priori phrasi procedimus, omisâ posteriori, secundum quam eitra omne dubium est certum, Deum cognoscere creaturas in ipsis, hoc est, quoad proprium esse, quod habent extra Deum. De huiusmodi enim creaturarum cognitione est dogma illud, quod disput. 23. quest. 1. proposit. 3. ex Scriptura, Patribus, & ratione statuumus tanquam fide certum, ac lumine naturali conspicuum, vt omnes Theologi fatentur. Quod dogma propterea modò supponimus. Deindeque quærimus, an Deus, de quo modo dicto est certum omnes creaturas singularim cognoscere, cognoscat eas in ipsis met iuxta priorem phrasim, hoc est, determinatus ab earum propriâ cognoscibilitate, siue obiectivâ veritate; vel tantum cognoscat in se ipso, nimirum à solâ sui cognoscibilitate, siue obiectivâ veritate determinatus.

Aureolus in 1. distinct. 35. par. 2. artic. 2. §. Responsio ad ea, ita habet. *Deus non intelligit creaturas terminatiue, quod ipsa terminent intuitum diuinum, neque in esse reali, neque intentionali; sed alio terminante, videlicet diuinâ essentia; ipsa dicuntur determinatiue intelligi.* Quibus verbis, & alijs similibus, quæ etiam artic. 1. habet, non solum negat, creaturas in se ipsis cognosci à Deo, sed etiam, eas terminare Dei cognitionem; quod, saltem specie tenus, videtur esse

se, negare eas cognosci à Deo secundum proprium esse, quod habent. Quo circa sententiâ Aureoli male audit apud alios Theologos. Qui vnanimiter asseuerant, creaturas verè secundum proprium esse terminare Dei cognitionem, quia aliud non est eam secundum proprium esse terminare, quam per illam tangi, representari, atque cognosci secundum proprium esse. Quod, saluâ fide, negari non potest. Reiectâ ergo sententiâ Aureoli, communis multorum Thomistarum sententiâ est, Deum cognoscere creaturas, non in ipsis ab ipsarum cognoscibilitate determinatum, sed tantum in se ipso tanquam in causâ ad earum cognitionem determinante. Ita Durandus, Capreolus, Caietanus, Bannez, Zumei, & alij, quos refert, & sequitur Ruiz disput. 10. de scientiâ sect. 2. & disput. 11. sect. 3. Consentiuntque Molina 1. par. quest. 15. art. 6. disput. vnica, Valent punct. 3. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 2. Arrub. disput. 29. cap. 3. Gonz. disput. 37. sect. 2. Tano disput. 2. quest. 8. dubit. 3. Fasol. 1. par. quest. 14. artic. 5. dubit. 1. & alij. Opposita tamen sententiâ est, Deum creaturas in ipsis met cognoscere à propriâ earum cognoscibilitate, siue veritate obiectivâ determinatum. Tenent hanc sententiâ Scot. in 1. distinct. 35. quest. vnica, Ocham. ibidem quest. 3. Greg. distinct. 36. quest. 1. Becan. 1. par. cap. 10. quest. 4. num. 4. Herice disput. 5. cap. 4. Albiz disput. 5. de scientiâ sect. 2. Sfort. lib. 1. num. 38. & 39. Raynaud. in Theolog. natur. distinct. 8. quest. 1. artic. 1. Arriag. disput. 19. sect. 4. Gasp. Hurt. disput. 3. de scient. diff. 3. Monæus disput. 3. Select. cap. 11. Martinon disput. 10. de Deo sect. 1. Franc. de Lugo lib. 1. disput. 28. Ribas disput. 4. cap. 3. Ribaden. disput. 9. de scient. cap. 1. & alij Recentiores. Probabilemque reputat Soar. supra. Consentiunt etiam Vazq. 1. par. disput. 60. cap. 3. Arrub. supra & Alarc. tract. 2. disput. 2. cap. 3. & 5. quatenus censent, Deum creaturas cognoscere in ipsis met tanquam obiectum materialium, cuius formale est ipse Deus. Putant enim, etsi in Deo nulla sit ratio, quæ vt medium prius cognitum ducat in cognitionem creaturarum; diuinam tamen cognitionem idcirco esse creaturarum cognitionem; quia est cognitio Dei; à quo vt ab obiecto formali habet esse infinitam, atque adeo cognoscitiuam cæterorum omnium cognoscibilem. Quo sensu etiam concedunt, Deum creaturas in se ipso cognoscere, non vt in medio determinante ad earum cognitionem; sed vt in obiecto formali illam specificante, & communicante infinitatem. Quanquam autem ex Auctoribus pro vtrâque sententiâ citatis multi videntur solum agere de creaturis possibilebus. Multi tamen etiam sunt, qui supponunt, aut expriment, se etiam de existentibus agere. Cum quibus etiam à nobis de vtriusque agendum est.

Propositio 1.

Deus creaturas omnes tam existentes, quam possibile cognoscit in ipsis met per actum scientiæ, ad quem ipsæ solæ mouent, determinant vt intellectum diuinum eâ, quam in se habent, cognoscibilitate, siue veritate obiectivâ; ipsæ que

que proinde sola sunt obiectum formale, siue motuum talis actus.

Ratio est efficax. Quia omnes creaturae per se, & ratione sui habent entitatem, siue essentiam propriam seu actualem, seu possibilem distinctam à Deo. Ergo per se etiam habent propriam cognoscibilitatem, seu veritatem obiectiuam: quae inseparabiliter comitatur quauis essentiam, siue entitatem. Ergo per se etiam vim habent mouendi, ac determinandi ad sui cognitionem intellectum Dei, utpotè quem nulla veritas latere potest. Quod ipsum est, esse in se ipsis à Deo cognoscibile. Probo hanc consequentiam. Quia, quidquid per se, praescindendo ab alio quopiam, obiectiuè est verum; sicut per se potest terminare cognitionem veram; (id namque est esse verum); ita per se potest allicere, trahere, ac mouere ad sui cognitionem intellectum, alias cognoscituum omnis omnino veritatis, qualis est diuinus. Quod est, esse in se ipso à tali intellectu cognoscibile. Et confirmari potest primò; quia id ratione sui praecise est verum, & consequenter cognoscibile, quod, si, ut modò est, permaneret, sublato per impossibile quouis alio, aequè maneret verum, & cognoscibile. Sed ita se habet quauis creatura siue actualis, siue possibilis. Ergo. Probo minorem, Quia, si illa quoad suam intrinsecam entitatem permaneret, sublato quouis alio, ut ponimus, non posset non esse vera, cognoscibilis nimirum per veram cognitionem, casu, quèd daretur talis cognitio. Secundò confirmatur; quia, dum creaturae cognoscuntur in alio, tanquam in medio secum connexo, idcirco illud ad earum cognitionem determinat; quia esse illud sine illis, impossibile est. Sed multò est impossibilis, quod illa sint sine se ipsis. Ergo potiore iure valent illa ad sui cognitionem determinare. Quod ipsum est, eas in se ipsis cognoscibiles esse. Quod si creaturae in se ipsis sunt cognoscibiles, de facto dicenda sunt ita cognosci à Deo. Quia ad perfectionem infinitam intellectus diuini pertinet, cognoscere, quidquid est cognoscibile, omni modo, quo cognoscibile est: dummodo talis cognitio nullam secum ferat imperfectionem: qualem non ferre cognitionem creaturarum in se ipsis, ex solutione argumentorum, quae contra eam opponuntur, constabit. Iam verò, quòd creaturae sola obiectiuè determinent ad aliquem actum scientiae diuinæ, quo cognoscuntur in se ipsis, quin determinet obiectiuè ad eundem entitas Dei; imò & ipsae sole talis actus sumpti praecise obiectum sint: tum ex dictis disput. 2. quest. 4. & disput. 24. quest. 1. constat: tum inde comprobatur iterum: quia in huiusmodi actu nulla imperfectio cernitur, ut etiam constabit ex solutione argumentorum: nullusque actus intelligendi ab omni imperfectioe omninò negandus est Deo; prout dicta disput. 23. quest. 4. statutum est.

Obijcitur tamen primò contra propositionem. Deus comprehendit se. Ergo ex vi cognitionis sui cognoscit omnes creaturas. Quia, de ratione comprehensionis Dei est, tangere ipsum Deum, & vi eius ut obiecti determinatiui, quidquid ad ipsum extrinsecè pertinet, qualiter pertinent creaturae, ut dicebamus disput. 24. quest. ult. Ergo Deus creaturas cognoscit in se ipso. Ergo non in ipsis met. Probat hanc consequentia. Quia inutilis, & ociosa esset sequen-

da cognitio: siquidem idem omnino cognosceret, ac prima. Concesso toto antecedente; nego ultimam consequentiam. Ad cuius probationem dico; plures actus cognitionis circa idem obiectum in Deo non esse superfluos; quando diuerso modo illud tangunt, ut in praesenti accidit: quia Deus vnumquodque cognoscit omnibus modis possibilibus, ac diuersis, quibus illud est cognoscibile sine imperfectione: quam pluralitas actuum non arguit; ut ex doctrina, quam latè dedimus disput. 23. quest. 4. saepe citata liquidum est.

Secundò obijcitur. Si creaturae in se ipsis à Deo cognoscerentur, aliqua Dei cognitio eas in se ipsis representans ab eis dependeret in suo esse: quia non posset illas, illis sublatis, verè representare. Sed talis dependentia repugnat Deo. Ergo. Hoc argumentum omnem cognitionem diuinam iudicatum de creaturis quoad proprium earum esse impugnat contra dogma fidei supra statutum: quia qualibet debet esse necessario representatio vera earum. Ex quo patet, illud contra nos nihil specialiter praestare. Respondeo ergo, scientiam quamlibet de creaturis quoad denominationem quidem ab ipsis creaturis pendere; scus verò quoad entitatem; ut latè offendimus tom. 1. disput. 4. quest. 2. rursumque supra disput. 23. quest. 9. repetimus. Quo incommodum oppositum tollitur. Et sanè dependentiam scientiae iudicativae Dei ab obiecto suo quoad denominationem; qua Deum iudicantem illud denominat, & eiusdem independentiam quoad entitatem cum Deo ipso identificatam, à nemine negari posse respectu creaturarum aliquando existentium prout talium, indubitabile prorsus est.

Tertiò obijcitur. Creaturae purè possibilis non habent actu entitatem, sed possunt habere. Ergo neque habent actu veritatem obiectiuam, qua moueant actu intellectum Dei ad sui cognitionem, sed possunt habere. Ergo non cognoscuntur à Deo actualiter, nedum actualiter mouent ad sui cognitionem, sed possunt cognosci, & mouere, si existant. Omisâ doctrinae Reuentiorum à me impugnatae in Pharo Scient. disput. 10. quest. 1. de identificatione cum Deo omnis veritatis necessariae, secundum quam profecto malè expeditur hæc obiectio; (cum tamen omnes fateri teneantur, cognosci à Deo creaturas purè possibilis). Respondeo ex ibi dictis, creaturas purè possibilis non habere actu existentialem; habere tamen actu quiditatioem entitatem, atque adeò & veritatem quiditatioem, qua mouent actu intellectum Dei ad sui quiditatioem cognitionem. De quo plura dicenda infra disput. 26.

Quartò obijcitur ex Ruiz disput. 10. Creaturae non cognoscuntur per propriam speciem. Ergo neque in se ipsis. Consequentia constat. Quia solum cognoscitur in se ipso, quod per propriam sui speciem cognoscitur. Antecedens probatur. Quia creaturae non imprimunt Deo speciem sui, ut patet: nec essentia Dei rationem habet propriae speciei creaturarum: tum quia creaturae essent obiectum formale respectu talis speciei; quod repugnat: tum quia duplici speciei, & duplici cognitioni Dei, & creaturarum duplex Verbum productum corresponderet: quod est absurdum. Respondeo, essentiam, seu potius intellectum diuinum in se ipso

speciei propriae creaturarum ad earum cognitionem concurrere virtute, quam habet earum in ipsis met cognoscitiam: tamen non sit earum species, proprie loquendo, iuxta dicta disput. 23. quest. 2. proposit. 4. Siquis autem formalitatem speciei intelligibilis proprie dicta admittat in Deo, absque incommodo duplicem admittere poterit; alteram respectu scientiae, qua se Deus in se ipso cognoscit; alteram respectu scientiae, qua cognoscit creaturas in ipsismet. Nec est incommo- dum, creaturas obiectum formale esse formalitatis scientiae, qua in se cognoscuntur, ut mox dicam. Nec sequitur, esse duplex, aut multiplex Verbum iuxta scientiarum pluralitatem, etsi ex eis omnibus procedat, quod est sub- lite: quia Verbum non multiplicatur pro mul- titudine formalitatum multiplici scientiae cor- respondentium, ut in tract. de Trinitate expli- candum est. Alias ex scientia simplici, & vi- sionis, conditionata, & absoluta, quas ne- mo non multiplicat, multiplex Verbum emar- naret.

9 Quinto obijcitur. Si creatura a Deo cog- nosceretur in se ipsis, essent obiectum forma- le, motuum, ac specificatum talis cognitio- nis. Sed repugnat, perfectionem Dei infinitam, qualis est sua cognitio, habere pro obiecto for- mali, motuum, & specificatum aliquid crea- rum. Ergo. Concessa maiori; neganda est mi- nor; de qua late egimus supra disput. 23. quest. 8. proposit. 2. ubi alia, quae hic obijci possent, di- luta sunt.

10 Sexto opponunt nobis S. Tho. 1. par. quest. 14. art. 5. ubi aperte pro sententia opposita stare videtur, dum ait, Deum alia a se non in ipsis vi- dere, sed in se ipso; oportereque, ut ipsum intelligere diuinum per aliud non specificetur, quam per essentiam diuinam. Respondeo S. Tho. quoad primum tantum velle, creaturas non in- telligi per species ab eis petitas, sed per essen- tiam, eoque solum sensu asserere, eas non in se ipsis cognosci, sed in Deo, in quantum essen- tia eius continet similitudinem creaturarum, ut patet ex contextu; quod non tollit, eas in se ipsis cognosci, quo sensu nos loquimur. Quoad secundum autem S. Tho. agit de specificatione influxiva a forma intrinseca proveniente, qua- liter se gerit essentia Dei respectu cuiusvis actus scientiae, non de specificatione extrinseca termi- nativa, qualem creatura praestare possunt, ut etiam patet ex contextu. Videatur Heri- ce supra, & dicta a nobis disput. 23. quest. 8. iam citata.

11 Denique opponitur D. Dionysius cap. 7. de Diuinis nominibus, ubi clare docet, Deum cognoscere creaturas non ex ipsis, sed ex se ipso, & in se, ut in causa. Tum, ea, quae sunt, nos- cere, non rerum notitia, sed sui. Neque aliam quidem sui, aliam vero aliorum scientiam habe- re; sed vno causa: complexu omnia scire. Sentit ergo Dionysius, Deum non in ipsis, sed in se tantum ut in causa cognoscere creaturas. Ver- ba eius habes infra quest. sequente. Respondeo, D. Dionysium docere quidem, Deum in se ipso creaturas cognoscere, ut nos etiam ostende- mus quest. sequente, non tamen negare, cogno- scere eum etiam creaturas in ipsismet, ut mo- do contendimus; sed solum, nihil eum a creatu- ris per speciem ab eis acceptam didicisse; sed scientia anticipata, & a se prae habitam eas cogno- scere. Dicit enim ibidem. *Neque enim ea, quae*

sunt, ex ipsis, quae sunt, discens nouit diuina mens; sed ex se, & in se, &c. Et paulo inferius. *Ea- dem etiam causa vna omnia ut a se profecta, & in se ante constantia cognoscet; neque ab his, quae sunt, ipsorum notitiam accipiet.* Vnde, cum ait Dionysius, Deum cognoscere ea, quae sunt, non rerum notitia, sed sui, illud non verum, non obiectiue, sed efficienter debet sumi: quasi di- cat, Deum res omnes per notitiam, non ex rebus ipsis partam, sed a se prae habitam cognoscere, ita explicat Ziparistotus decade 8. Eodemque sensu negat Deo duas scientias, aliam sui, aliam creaturarum, idest, aliam, quam ipse sibi indi- derit, aliam, quam a creaturis acceperit. Vi- deatur Dionysius Carthus. ad hunc D. Dionysij locum, quem etiam exponunt Vazq. Heriz. & alij supra relati.

Propositio 2.

Deus diuersis modis, siue per diuer- 12
sos actus cognoscit creaturas omnes in ipsismet.

Primo enim cognoscit illas per actum, ad quem ipsae solae determinant, & qui solas illas re- praesentat. Secundo cognoscit illas per actum, ad quem ipsae solae determinant, sed per quem Deus etiam cognoscitur ex vi connexionis, quam creaturae habent cum ipso; atque ita est actus, quo & creaturae in se ipsis, & Deus in ipsis crea- turis cognoscitur. Tertio cognoscit illas per ac- tum, ad quem tum creaturae determinant, tum etiam Deus; atque ita est actus, quo creaturae in se ipsis, & Deus in creaturis cognoscuntur, simul- que Deus in se ipso cognoscitur, & creaturae in Deo. Quibus praeterea tribus diuersis modis singulas creaturas, & singula eorum aggregata cognoscit Deus in ipsismet. Idque tum quoad quiditatem, tum quoad existentiam aut absolu- tam, aut conditionatam. Praeter alios actus, quos circa illas habet; ut ex dictis in praecedentibus colligere est. Quos omnes actus scientiae Dei, non solum per rationem nostram, sed vir- tualiter etiam esse inter se distinctos, ex doctri- na tradita supra disput. 23. quest. 4. constat.

QVAESTIO II.

An, & qua ratione cognoscat Deus creatu- ras in se ipso, in aliquavè formalitate sui, ut omnipotentia, scientia, idea, amore ipsarum crea- turarum, &c.

13
Qua sit cognitio vnus in alio, & quo differat a cognitione vnus ex alio, saepe in supe- rioribus explicauimus. Vtramque tamen in praesenti videntur confundere nonnulli ex Au- thoribus referendis, dum aiunt, Deum cognosce- re creaturas in se ipso tanquam in medio prius cognito, quasi cognitio de Deo prius concepta ad creaturarum cognitionem determinet: quod est, loquendo proprie, creaturas non in Deo, sed ex Deo cognosci: nisi velint, Deum, non ex parte actus, sed ex parte obiecti dumtaxat esse prius

prius cognitum vt medium cognoscendi creaturas; vt sensus sit, Deum primario, & creaturas secundario per eandem prorsus cognitionem attingi: quia Deus ipse, non creatura, determinat ad talem cognitionem: quod propriè est, creaturas cognosci in Deo.

14 Prima itaque in presenti quaestione, & communissima Theologorum sententia est, Deum cognoscere creaturas in se ipso tanquam in medio prius cognito, seu tanquam in obiecto primario ducente, ac determinante obiectiue ad earum cognitionem. Ita Bann. 1. par. quaest. 14. artic. 6. Zumel, Nauarrete, Nazarius, & Molina artic. 5. Valent. ibidem punct. 3. Gonzalez disput. 37. Machin. disput. 24. Soar. lib. 3. de Atribut. cap. 2. Faol. artic. 5. citato dub. 1. vbi ex antiquis plurimos refert. Gran. controu. 2. tract. 2. disput. 3. Albiz disput. 5. de Scient. à sect. 12. Herice disput. 5. cap. 3. Sfort. lib. 1. num. 36. Tann. disp. 2. quaest. 8. dub. 3. Ruiz disput. 10. de Scient. sect. 2. & sequentibus. Ioan. à S. Thom. 1. par. disput. 17. & 18. Auerſa quaest. 14. sect. 12. Martin. disput. 10. sect. 1. Ribas disput. 4. cap. 1. & 2. Franc. de Iugo disput. 28. cap. 4. Smising. tract. 3. disput. 2. quaest. 2. Ribaden. disput. 8. de Scient. cap. 4. & sequentibus, & communiter Recentiores. Ex quibus nonnulli solum dicunt in genere, Deum cognoscere creaturas in se ipso. Plerique specialius docent, eas cognoscere in sua omnipotentia tanquam in causa. Addunt alij, cognoscere illas in sua scientia, aut etiam in idea, & in amore ipsarum. Quidam etiam de creaturis indefinitè, vniuersaliter vè loquuntur, comprehendentes sub hac quaestione tam existentes, quam possibiles. Alij de possibilibus dumtaxat sermonem habent. Et quidem, esse Deum medium idoneum, vt in ipso creatura cognoscatur ratione connexionis, quam cum eis habet, neque aliter posse, plerique talem connexionem adstruunt affirmant. Alij verò eam negantes adhuc censent, manere Deum idoneum medium ad id muneris: quod variè explicant, vt videbimus. Tam secunda sententia negat, Deum cognoscere creaturas in se ipso tanquam in medio prius cognito, seu obiectiue determinante ad earum cognitionem: asserit tamen, Deum cognoscere creaturas in se ipso tanquam in specie expressa, seu tanquam in speculo, seu potius tanquam in obiecto formali. Non enim censent Auctores huius sententiae, scientiam, quia Deus sibi exprimit, ac representat vniuersa, vt medium cognitum reflexè determinare, seu mouere ad cognitionem creaturarum; sed eam per locum intrinsecum idcirco esse representatiuam creaturarum; quia est representatiua ipsius Dei: à quo vt ab obiecto formali, & infinito suam desumit infinitatem in esse cognitionis, ratione cuius non potest non esse representatiua ceterorum omnium obiectorum cognoscibilium. Quo solum sensu dicunt, (sed certè improprie), Deum in se ipso, vt in speculo cognoscere creaturas. Huius sententiae fuit Vazq. 1. par. disput. 60. cap. 2. & 3. quem sequuti sunt Becan. cap. 10. quaest. 4. conclus. 2. & 3. Alarcon disput. 2. de Scient. cap. 1. & 3. & Gasp. Hurt. disput. 2. de Scient. diff. 2. Tertiam sententiam inuexit in scholas Arrubal disput. 30. & 31. dicens, Deum quidem non cognoscere creaturas in se ipso vt in medio prius cognito, seu obiectiue determinante; in quo conuenit cum secunda sententia: cognoscere tamen illas in sua omnipotentia vt in causa; id-

que non alia ratione, nisi, quia omnipotentia minus habet speciei impressae respectu cognitionis creaturarum: hoc enim ipso, quod eas eminenter continet in ratione entis in ordine ad earum productionem, continere etiam illas in ratione intelligibilis in ordine ad earum cognitionem; quod est proprium speciei impressae: ob suam enim infinitatem illas quoad omnes rationes continere: in eoque differre à potentijs creatis. Ex quibus patet, apud Theologos firmum, & stabile esse, Deum in se ipso aliquo modo cognoscere creaturas. Quocirca opinionem Gregor. in 1. distinct. 36. quaest. vnicè absolute negantem, cognoscere Deum creaturas in se ipso vt temerariam damnant Faol. supra num. 5. & Ruiz disput. 5. de Scient. sect. 4. num. 14.

Propositio I.

15 Deus creaturas omnes tam existentes, quam possibiles, quas ipse facit, aut potest facere, cognoscit in se ipso tanquam in causa: atque aded illas in sua omnipotentia cognoscit; idque tanquam in medio mouente, seu determinante obiectiue ad earum cognitionem.

Loquor de creaturis, quas Deus facit, aut potest facere, vt modò ablineam à peccatis, & à chymaris impossibilibus, de quorum cognitione agam postea. Et probo propositionem primo ex D. Dionysio; qui cap. 7. de Diuinis nominibus ita habet. *Neque enim ea, quae sunt, ex ijs, quae sunt, discens nouit diuina mens: sed ex se, & in se per causam rerum omnium cognitionem, scientiam, essentiamque anticipatam, & ante comprehensam habet: non, quod per speciem singula consideret; sed quod vno causa complexu omnia sciat, & contineat.* Et paulò post. *Se ipsam ergo noscens diuina sapientia nouit omnia.* Et infra. *Non igitur propriam sui notitiam Deus habet, aliam autem, quae communiter, & generaliter ea, quae sunt, omnia comprehendit. Ipsa enim se ipsam omnium causa noscens nullo prorsus modo ea, quae à se profecta sunt, & quorum causa est, ignorabit. Haec ergo Deus ea, quae sunt, noscit, non rerum notitia, sed sui.* Quod testimonium aded videtur apertum pro nostra propositione, vt S. Tho. lib. 1. contra gent. cap. 49. postquam eandem alijs probauerat, tandem concludit his verbis. *Colligemas igitur has duas conclusiones apparet, Deum cognoscere se ipsum quasi primò, & per se notum; alia verò sicut in essentia sua visà. Quam quidem veritatem expressè Dionysius tradit in 7. cap. de Diuinis nominibus.* Haec S. Tho. Qui in alijs etiam locis eandem tradit veritatem, vt 1. par. quaest. 12. art. 7. & 8. & quaest. 14. art. 5. & 6. In eodemque sensu, teste Soar. & Tannero supra, ceteri Theologi ante Vazquez intellexerant semper Dionysium. Quod argumento est, expositionem, qua Vazq. & sui illum conantur interpretari, in suamque sententiam trahere ab eius mente alienam esse: in qua proinde refutanda non opus est modò immorari. Et etiam haud dubiè pro nobis Concilium Valentinum sub Lothario Imperatore cap. 2. sine, dum ait. *Deus nouit omnia ante, quam fiant, ex sua omnipotentia, & incommutabili maiestate.* Sed agamus ratione.

16 Et quidem in sententiâ, quæ omnipotentiam diuinam connexam facit cum creaturis possibilibus nullo negotio, quod ad has attinet, propositio data probatur. Nam, vt vniuersaliter statumus disput. 23. quæst. 6. & 7. quidquid est terminus alicuius metaphysicæ connexionis, à Deo in ipsâ re connexâ cognoscitur. Si ergo creaturæ possibilis termini sunt connexionis metaphysicæ omnipotentia Dei, non poterunt non ab ipso Deo in ipsâ omnipotentia cognosci. Et, si Deus se ipsum in creaturis cognoscit, vt disput. 24. quæst. 3. probatum est, ob connexionem, quam creaturæ cum ipso habent; quid ni etiam creaturas cognoscet in se ipso, si ipse pariter cum illis connexus est? Hæc tamen respectu creaturarum existentium, aut futurarum non habent locum. Cum certum sit, omnipotentiam Dei cum illis connexam non esse. Vt hinc planè conficit, eos, qui connexionem omnipotentia cum creaturis vt quid necessarium exposcunt ad hoc, vt Deus creaturas in omnipotentia cognoscat, ægrè defendere posse D. Dionysium, & S. Th. qui apertè de omnibus creaturis, etiam existentibus, loquuntur, dum docent; Deum eas in se, vt in causâ, atque adeo in sua omnipotentia cognoscere, vt in relatis eorum locis videre licet. Ex quo patet, quàm malè Ribaden. vbi supra, & alij prætendant, neque prædictis Patribus, neque rationi satisfieri posse, nisi dicatur Deus in se cognoscere creaturas tanquam in medio cum illis intrinsecè connexo. Cùm potius oppositum necessariò dicendum sit, vt stare possit id, quod tanquam rationi consonum apertè docent ipsi Patres; nimirum, Deum in se tanquam in causâ, non solum creaturas posibles, sed etiam existentes cognoscere; cum quibus tamen non esse eum connexum intrinsecè, certissimum apud omnes est. Ob id melius censent Herice vbi supra num. 19. Albiz sect. 13. num. 8. & 9. & multi alij Recentiores, etiam, suppositâ sententiâ tollente ab omnipotentia omnem connexionem cum creaturis, dicendum nihilominus esse, Deum creaturas ipsas in sua omnipotentia cognoscere, siue in se ipso tanquam in causâ, vt nostrâ propositio fert.

17 Caterùm id non ita facilè videtur ostendi in sententiâ istâ; quam etiam nos tom. 1. disput. 4. quæst. 2. & supra disput. 23. quæst. 9. amplexi sumus. Nam, si omnipotentia ex suo conceptu non magis petit, quod sint creaturæ, quàm, quod non sint, & æquè benè sine illis, atque cum illis esse potest, quo pacto per eam Deus poterit obiectiue determinari ad creaturarum cognitionem? Medium quippè indifferens ad duo extrema contradictoria non magis ad cognoscendum vnum, quàm ad cognoscendum alterum mouere, siue determinare potest. Nonnulli rem hanc minis explicatam reliquerunt, inde solum probantes, omnipotentiam, etsi absolutam à creaturis, ad earum cognitionem determinare, mouereque obiectiue; quia creaturæ in illâ tanquam in causâ continentur. Ego verò cum doctis Recentioribus assero, huiusmodi continentiam omnipotentia absolutam à creaturis, quæ etiam, creaturis sublaris, permaneret in Deo, ad creaturarum cognitionem, per se præcisè non magis posse conferre modò, quàm casu, quod creaturæ non essent; nisi aliquid aliud addatur. Hoc autem addendum esse censeo; & quod creaturæ sint, & quod in-

tellectus ad earum cognitionem vi omnipotentia determinandus, non vtunque cognoscitiuus, sed plene comprehensiuus ipsius omnipotentia sit. Cùm enim ad comprehensionem pertineat, non solum penetrare, quidquid obiectum comprehensum habet intrinsecè, sed etiam, quidquid ad illud extrinsecè pertinet, de eoque reuera enunciabile est, vt tom. 1. disput. 17. quæst. 6. ostendimus late; efficitur, omnipotentiam diuinam ad sui cognitionem comprehensiuam determinare non posse, nisi determinando pariter ad cognitionem creaturarum, supposito, quod creaturæ sint; creaturæ quippe non solum posibles, sed etiam existentes ex suppositione, quod tales sint, ad omnipotentiam pertinent vt effectus eius; tamen si omnipotentia sine illis, vt potè ab illis absoluta benè existere posset. Intellectus ergo diuinus, qui solus diuinæ omnipotentia comprehensiuus est, supposita creaturarum possibilitate, aut etiam existentia, hoc ipso, quod per omnipotentiam ad ipsius comprehensionem obiectiue determinatur, non potest non simul determinari ad omnes creaturas tum posibles, tum existentes, quæ ad illam vt effectus pertinent, cognoscendas; atque adeo non potest non eas omnes in ipsâ omnipotentia cognoscere. Quod erat probandum. Ex quo patet, omnipotentiam, etsi sit medium physicè indifferens, vt coniungatur cum creaturis, vel cum earum negatione, atque etiam intentionaliter indifferens, vt cognoscatur non comprehensiuè, creaturis non cognitis; supposito tamen, quod sint creaturæ, non esse medium intentionaliter indifferens, vt cognoscatur comprehensiuè, creaturis non cognitis; quia, creaturis non cognitis, nequibet comprehensiuè cognosci; atque adeo nec potest ad sui cognitionem comprehensiuam determinare, nisi determinando pariter ad cognitionem creaturarum. Vnde etiam clarè apparet discrimen inter Deum, & alios beatos clarè intuentes omnipotentiam: nam beati, vt potè qui omnipotentiam comprehendere nequeunt, vi eius etiam clarè visa non determinantur ad cognoscendas creaturas, vt determinatur Deus vi eius plene comprehensiuè, vt potè qui solus eam ita intueri potest.

18 Sed dicit aliquis. Casu, quod nulla creatura possibilis esset, omnipotentia non determinaret intellectum diuinum ad creaturas cognoscendas; etsi ad sui comprehensionem determinaret. Ergo modò, non sola omnipotentia, sed coniunctum ex omnipotentia, & creaturis possibilibus, aut etiam existentibus determinat ad earum cognitionem. Ergo creaturæ non cognoscuntur à Deo in omnipotentia, sed in se ipsis: quia illud in se ipso cognosci dicitur, quod ad sui cognitionem determinat, siue per se solum, siue simul cum alio quopiam ad illam determinet. Respondeo primò, per hoc argumentum non excludi, creaturas in omnipotentia cognosci; etsi probetur, non posse non etiam simul in se ipsis cognosci: quia possibile est, vt idem obiectum simul in se, & in alio cognoscatur, vt dicebamus disput. 23. quæst. 7. num. 167. Verùm quia modò dumtaxat agimus de cognitione, qua vnice in omnipotentia, & non in se ipsis creaturæ cognoscuntur à Deo. Respondeo secundò, vt omnipotentia determinet Deum ad creaturarum cognitionem, necessariū quidem esse, quod sint creaturæ; & ratio-

ne, qua cognoscendæ sunt, possibiles videlicet, aut existentes: ex hoc tamen non fit, creaturas per modum obiecti ad sui cognitionem determinare, sed tantum esse conditiones, ut ad illam omnipotentia sola determinet. Concurfus autem creaturarum ad huiusmodi determinationem, per modum conditionis tantum, non tollit eas vnicè in omnipotentia cognosci, & non in se ipsis. Itaque per talem cognitionem non ideo creaturæ tanguntur: quia in se sunt obiecta cognoscibilia; quod esset per modum obiecti determinare ad illam: sed quia semel posita sunt quid ad omnipotentiam pertinet, & hæc propterea sine illis cognosci comprehensivè non potest; quod non est determinare absolute ad dictam cognitionem, sed requiri, ut omnipotentia ad illam determinet: quæ duo valde diversa sunt. Hac eadem ratione dicemus infra disput. 27. quæst. 8. Deum per comprehensionem causæ liberæ cognoscere in illa liberum actum eius, supposito, quod talis actus ab illa habet esse.

19 Sed obijciat aliquis ex Herice disput. 8. cap. 2. Multæ sunt creaturæ, quæ non continentur adequatè in omnipotentia Dei, sed in ea simul & in potentia causa creatæ. Ergo istæ in sola omnipotentia cognosci nequeunt; sed in coniuncto ex omnipotentia, & potentia creatæ. Nego consequentiam. Quia fat est, creaturam pertinere ad omnipotentiam, ut ad causam inadæquatam, ut sola omnipotentia determinet ad talis creaturæ cognitionem, determinando pariter ad cognitionem alterius concubisæ talis creaturæ: quæ utriusque etiam suo modo pertinet ad omnipotentiam, ut adiutorium requisitum ad causandum creaturam ipsam. Per quæ omnia facile quisque diluet, quæcumque contra doctrinam nostram opponit Ribaden. supra, præter spectantia ad adstruendam connexionem Dei cum creaturis, quæ supra iam à nobis disput. 4. quæst. 2. diluta sunt.

Propositio 2.

20 Deus in sua omnipotentia tanquam in causâ obiectivè determinante, non abstractivè, sed plenè quiditatiuè, & intuitivè cognoscit creaturas omnes, quas ipse facit, aut potest facere.

Constat hæc propositio ex doctrinâ traditâ supra disput. 23. quæst. 6. proposit. 2. & quæst. 7. proposit. 2. & rursus disput. 24. quæst. 3. proposit. 2. Cùm enim iuxta ibi dicta intellectui diuino cognitio abstractiua repugnet, subindeque ille ad aliam cognitionem, præterquam ad perfectè intuitiuam, determinabilis non sit per vllum obiectum; conficitur, nec per omnipotentiam diuinam determinari posse ad cognitionem creaturarum, quæ intuitiua non sit: tamen si aliâs omnipotentia ad minus perfectam creaturarum cognitionem esset ex se determinatiua. De quo modò non curo.

Propositio 3.

21 Deus non cognoscit creaturas in se tanquam in speculo eo sensu, quo lo-

quutus est vazq. Nec in sua omnipotentia tanquam in causâ eo sensu, quo loquutus est Arrubal; de quibus egimus supra num. 14.

Ratio prioris partis est. Quia, ut vidimus disput. 23. quæst. 8. Deus non est ita vnicè obiectum formale suæ scientiæ, ut cetera omnia cognoscibilia obiecta materialia sint, quo fundat Vazq. suam sententiam. Sunt quippe creaturæ etiam obiectum formale respectu alicuius scientiæ, qua cognoscuntur à Deo, ut ibi probauimus. Vnde vniuersaliter non est verum, scientiam diuinam idcirco ad creaturas extendi: quia est scientia de Deo; ab eoque ut ab obiecto infinito haurit infinitatem. Quo currit opinio Vazq. & suorum. Sed est, sit totum hoc verum, quod illa supponit. Certè inde non fit, Deum in se aliquo proprio sensu creaturas cognoscere. Ex eo enim, quòd scientia, qua se Deus cognoscit, sit eo ipso scientia creaturarum, tantum efficitur, ipsum per scientiam sui exprimere sibi creaturas, atque adeò illas per eandem ut per speciem expressam cognoscere, non vero ut in specie, aut speculo.

22 Secunda etiam pars propositionis contra Arrubal ostenditur. Quia, siue detur in Deo species impressa loquendo propriè, siue secus: de quo egimus disput. 23. quæst. 2. absque fundamento munus speciei impressæ tribuitur omnipotentia; quòd hæc est physicè causatiua creaturarum: nihil enim connexionis habet potentia causatiua cum potentia representatiua, ut patet in causis creatis: neque quidquam ad talem connexionem videtur conferre infinitudo causæ primæ. Sed est, sit omnipotentia formaliter species impressa ad creaturas cognoscendas. Inde profectò solum fiet, Deum cognoscere creaturas per suam omnipotentiam tanquam per speciem; non verò eas cognoscere in sua omnipotentia tanquam in causâ, ut notum est. Nihil enim dici potest propriè cognosci in alio, quod non cognoscitur aliquo modo veluti contentum in illo, seu veluti insitens illi, siue ei annexum. Adhoc autem prorsus est necessarium, ut id, in quo aliud cognosci dicitur, & cognoscatur in se, & obiectivè ducat, siue determinet ad cognoscendum aliud.

23 Ex quo patet, improprie etiam eos loquutos esse, qui dixerunt apud Soar. supra num. 14. Deum cognoscere in se creaturas: quia illas cognoscit per suam essentiam, hoc est, per cognitionem secum identificatam, & extrinsecus non acceptam. Hoc quippe non est cognoscere creaturas in se, sed per se. Vnde tandem concluditur, nullum esse alium modum, quo proprie dici possit Deus cognoscere creaturas in se, nisi illum, iuxta quem hæctenus processimus: quo nimirum Deus determinatus obiectivè à se ipso, siue à suâ veritate obiectivè ad cognoscendas creaturas transit. Crediderim tamen, apud antiquos rationem habitam non fuisse, vtrum id, quod in alio cognosci dicitur, per eandem cognitionem cum illo debeat attingi, an per distinctam possit. Imo illi sæpè videntur confundere, neque distinguere hoc, quod est, cognoscere vnum in alio, ac cognoscere ex alio. Tamen si Recentiores hos duos cognoscendi modos iure distinxerint, prout vidimus disput. 23. quæst. 7. iuxta quam distinctionem processimus hæctenus; deincepsque etiam procedemus.

mus. Restat igitur determinandum, an Deus in scientiâ, idâ, vel amore creaturarum, aut in aliâ suâ formalitate ipsas creaturas cognoscat.

Propositio 4.

24 Qua ratione Deus in se ipso, siue in suâ omnipotentia præcisè quoad entitatem considerata cognoscit omnes creaturas, prout explicatum est; eadem cognoscit illas in scientiâ, & in amore earum, in cæterisque formalitatibus suis consideratis pariter quoad entitatem, quam re ipsâ habent realiter identificatam cum ipso Deo.

Ratio est in promptu. Quia, ut constat ex doctrinâ statuta disput. 24. quæst. 2. non potest vna Dei formalitas sumpta præcisè quoad entitatem ad aliquam Dei cognitionem aut de se ipsâ, aut etiam de alio quouis obiecto determinare, quia determinant ad eandem reliquæ omnes formalitates Dei ab illâ, vel ab ipso Deo indistinctæ realiter; idque, etiam si in ordine ad alia munia, tales formalitates re ipsâ sint inter se distinctæ virtualiter. Quia ex vna parte distinctio virtualis, quam habent formalitates aliqua Dei in ordine ad subeunda sine contradictione alia munia, quæ expostulant in creatis distinctionem re ipsâ formalem, nihil prodest ad subeundum sine contradictione munus determinandi, & simul non determinandi ad eandem cognitionem; ex aliâ verò parte in ordine ad istud munus inter nullas formalitates Dei est admittenda distinctio virtualis: vel quia non est, quod cogat illam admittere; vel etiam quia est penitus impossibilis iuxta doctrinam suppositam loco citato, & traditam in Pharo Scient. disput. 13. quæst. 11. Sublatâ autem distinctione virtuali, prorsus repugnat, quia stare sine contradictione non potest, quòd aliqua formalitas Dei ad aliquam cognitionem determinet, & non determinet ad eandem alia formalitas realiter identificata cum illâ. Vnde concluditur, quâ ratione Deus in se ipso, aut in suâ omnipotentia, aut in quavis aliâ formalitate sui cognoscit creaturas, non posse non eadem ratione illas cognoscere in omnibus alijs formalitatibus suis identificatis cum illâ; prout propositio data fert.

25 Adde, in formalitatibus diuinis scientiæ, & volitionis creaturarum, sumptis quoad entitatem præcisè, præterquam titulo identitatis cum formalitate omnipotentia, alio insuper titulo cognosci creaturas à Deo: quia scilicet creaturæ aliquid sunt ad tales formalitates pertinentes, quatenus de suo, siue, quantum est ex se, & absolute, prima representatiua, secunda verò volitiua ipsarum creaturarum est: subindeque absque creaturis in se visis neutra earum potest à Deo perfecte comprehendi iuxta dicta in precedentibus, & latius tradita de comprehensione Dei tom. 1. disput. 17. quæst. 6. sæpe citata.

Propositio 5.

Deus in scientiâ, quam habet de 26 creaturis, considerata quoad denominationem, qua ipsum scientem illas denominat, tanquam in medio determinante cognoscit creaturas ipsas.

Hanc propositionem negant Vazq. Arrub. Alarc. & Hurt. vbi supra. Mouenturque ad illam negandam: quia opinantur, denominationem scientis creaturas in Deo per ipsas creaturas compleri tanquam per extrinsecum connotatum, atque ita illas in suo conceptu inuoluere altem obliquè: proindeque non posse esse medium, in quo, tanquam in aliquo à se distincto, dicantur creaturæ ipsæ cognosci. Sed primùm opinio, in qua fundantur, de complemento diuinorum actuum cognoscendi, & volendi per extrinsecum connotata, falsa mihi est, ut sæpe in precedentibus suppositi, probaturus in tract. de Volunt. Deinde, eâ admittâ, non est, cur creaturæ non dicantur cognosci à Deo in suâ scientiâ, saltem, ut dici possunt cognosci in coniuncto ex Deo, & ex ipsis; & in Deo prout connotante ipsas iuxta dicenda proposit. 8. & 9.

27 Negat etiam propositionem Herice: ex fundamento tamen valde diuerso. Ait enim disput. 5. citata cap. 3. etsi scientia Dei de creaturis possibilibus, etiam quoad entitatem à Deo indistinctam, intrinsecè sit connexa cum illis, vt ipse cap. 4. docet, in eâ nihilominus Deum tales creaturas non cognoscere, cognoscens nihilominus eas in suâ omnipotentia; quantumvis hæc quoad entitatem à Deo indistinctam ab illis absoluta sit, vt ipse etiam in eo cap. 3. tenet. Discrimen autem inter omnipotentiam, & scientiam reddit, quòd illa continet eminenter creaturas secundum earum esse reale, scientia verò solum secundum esse earum intentionale: qui est modus continendi longè ignobilis, ac debilius priore. Quo fit, vt omnipotentia medium possit esse determinans ad cognitionem creaturarum, scientia verò non item. Sed displicet prorsus; nec consequenter videtur hic philosophatus Herice. Quoniam, si scientia Dei de creaturis possibilibus intrinsecè est cum illis connexa, (idque non solum quoad denominationem, vt omnes confiteri tenentur, sed insuper quoad entitatem, vt ipse concedit), quid refert eas in tali scientiâ quoad suum esse non contineri, vt in omnipotentia, ad hoc, vt in illâ à Deo tanquam in medio determinante non queant cognosci? Quandoquidem, vt ipse Herice nobiscum docuit disput. 24. quæst. 3. etsi Deus neque quoad esse reale, neque quoad esse intentionale contineatur in creaturis, vt creaturæ continentur in omnipotentia, & in scientia, in illis nihilominus à se ipso cognoscitur tanquam in medio determinante ex eo præcisè, quòd creaturæ cum Deo ipso intrinsecè connexæ sunt.

28 Probo igitur datam propositionem facile. Quia ex vna parte Deus scientiam, quam de creaturis habet sumptis seorsim, per actum reflexum ab ipsa distinctum virtualiter potest cognoscere iuxta doctrinam statutam supra disput. 24. quæst. 1. ex aliâ verò parte talis scientia quoad denominationem spectata, utpote vt sic vera essentialiter, cum ipsis creaturis metaphy-

sicè connexa est. Igitur nihil est, quod vetet, eam vt sic determinare intellectum Dei ad actum reflexum, quo ipsa in se, & creaturæ in ipsa tanquam in medio determinante ab ipso Deo cognoscantur, secundum generalem doctrinam datam disput. 23. quæst. 6. & 7. qua ostendimus, per quoduis obiectum cum alio connexum metaphysicè determinari Deum ad cognitionem, quæ prioris in se, & posterioris in priore tanquam in medio determinante cognitio sit.

29 Adde, per actum reflexum comprehensiuum scientiæ de creaturis quoad denominationem consideratæ eo insuper titulo cognoscere Deum creaturas in illa iuxta doctrinam stabilitam circa proposit. 1. quòd aliquid sunt ad illam pertinens, illiusque vt sic maxime proprium. Ex quibus quisque potest colligere, qualiter Deus cognoscat creaturas in earum ideis; siue consistant ideæ in essentiâ diuinâ, siue in scientiâ Dei practica de creaturis prout possibilibus, siue in obiectis huius scientiæ quatenus talibus, iuxta diuersas Theologorum sententias. De quo nos inferius disput. 29.

Propositio 6.

30 Deus in quavis suâ volitione de creaturis quoad denominationem consideratâ tanquam in medio obiectiuè determinante cognoscit creaturas ipsas.

Quia talis volitio eâ, quam habet vt sic, veritate obiectiuâ intellectum diuinum determinat, præterquam ad se, ad creaturas insuper cognoscendas per eandem cognitionem; idque tum titulo connexionis, quam habet cum illis; tum quia sine illis cognitis, vtpotè ad se, tanquam obiectis pertinentibus, perfectè comprehendi non potest, prout debet ab intellectu diuino. Quæ ex dictis in præcedentibus satis, superque nota sunt. Quomodo autem non abstractiuè, sed perfectè quiditatiuè, siue intuitiuè debeant necessariò cognosci à Deo in scientiâ, aut in volitione sui creaturæ, ex dictis proposit. 2. compertum est.

Propositio 7.

31 Deus in suo Verbo notionali, prout Verbum est creaturarum, siue representatio earum per modum termini, in suoque Spiritu sancto notionali, prout pondus est, siue amor per modum termini creaturarum, ipsas cognoscit creaturas.

Tum quia Verbum: & Spiritus sanctus vt sic connexionem cum creaturis habent; tum quia sine illis cognitis, vtpotè ad se pertinentibus tanquam obiectis, perfectè comprehendi non possunt; hisque proinde duobus titulis medium sunt aptum ad obiectiuè determinandum intellectum Dei, vt præterquam se, & ipsas creaturas per eandem cognoscat cognitionem. Quæ ex dictis in præcedentibus satis sunt nota. Vnde etiam iam satis patet, talem creaturarum cognitionem in Verbo, & Spiritu sancto abstractiuam esse non posse, sed necessariò quiditatiuam, siue intuitiuam, esse debere.

Propositio 8.

Deus in coniuncto ex se, & ex creaturis coalescente ipsas creaturas cognoscit.

Quoniam Deus in quouis toto cognoscit quamlibet eius partem, non solum, quia omnis pars est intra totum, eoque sensu dici potest cognosci in toto per ipsam cognitionem totius, quia in ipso, siue intra ipsum est: sed quia totum indiuisum sumptum medium est determinans intellectum diuinum ad cognoscendam quamlibet partem sui seorsim, non solum per intuitionem, comprehensiuam sui, eoque quævis pars sui aliquid est pertinens ad se, sed etiam per intuitionem non comprehensiuam; eoque cum quavis parte sui metaphysicè connexum est. Itaque hinc duobus titulis cognoscit Deus singulas partes cuiusvis totius seorsim ex vi cognoscendi totum ipsum indiuisum. Sicque in coniuncto ex se, & creaturis, quod totum quoddam est, cognoscit creaturas ipsas. Idque cognitione intuitiuâ, siue quiditatiuâ; vt constat.

Propositio 9.

Deus in se prout connotante creaturas ipsas creaturas cognoscit titulo connexionis, quam ipse prout connotans creaturas cum ipsis habet ab eisdem vt connotatis participatam extrinsecè.

Quomodo Deus se ipsum prout connotantem creaturas cognoscat, constat ex generali doctrinâ traditâ disput. 23. quæst. 4. num. 106. de cognitione, qua Deus vnumquodque obiectum cognoscit, prout subest alteri, seu prout connotans alterum. Qua posita, dicimus, eo ipso, quòd Deus prout connotans creaturas sine ipsis creaturis stare non potest, ab ipsâ Dei entitate prout connotante creaturas determinari obiectiuè intellectum diuinum ad cognoscendas creaturas ipsas connotatas, ita quidem, vt obiectum determinans sola entitas Dei sit, creaturæ autem connotata conditio ad talem determinationem ex parte obiecti requisita. Nam, sicut respectu cognitionis Dei prout connotantis creaturas præcisè sumpta, solus Deus est obiectum cognitum expressè, & formaliter, creaturæ autem non item, sed aliter per ipsam vt circumstantiâ quædam connotata, siue respecta; vt ex doctrinâ datâ loco citato, notum est. Ita respectu determinationis, qua entitas Dei prout connotans creaturas determinat intellectum diuinum ad cognitionem tum sui, tum ipsarum creaturarum, sola entitas ipsa Dei est determinatiuum, quod determinat, creaturæ verò se habent vt mera conditio.

Vnde patet, qua ratione casus huius propositionis à casu præcedentis diuersus sit. In illo enim, hoc ipso, quòd coniunctum ex Deo, & creaturis indiuisum determinat ad cognoscendas ipsas creaturas seorsim, non possunt non ipsæ partialiter determinare ad talem cognitionem sui. In hoc verò, cum non coniunctum, proindeque neque Deus, & creaturæ ex æquo, sed Deus dumtaxat vt illas connotans determinet, illæ

illa utique, non ut determinatum partiale, sed ut conditio ad determinationem requiritur se habent.

35 Quoniam verò iuxta doctrinam generalem statutam loco citato Deus non potest affirmatiue iudicari expressè, & formaliter prout connotans creaturas, quin per tale iudicium, supposità apprehensione simplici earum, ipsa creatura tacite, sine virtualiter affirmetur: scire opus est, Deum prout connotantem creaturas, alias simpliciter apprehensas, ad duo iudicia diuersa determinare posse, de factoque subinde dicendum esse determinare obiectiue se solo intellectum suum, habentibus se creaturis ut mera conditio ne obiectiua ad tales determinationes. Primum videlicet ad iudicium, quod tam de creaturis, quam de ipso Deo expressa, & formalis affirmatio fit: & hoc est iudicium, per quod iuxta presentem propositionem creatura cognoscitur in Deo prout ipsas connotante. Deinde ad iudicium, quod solius Dei fit affirmatio expressa, & formalis, creaturarum verò, alias apprehensarum simpliciter, dumtaxat virtualis. Quod iudicium rursus mouet intellectum diuinum ad aliud de creaturis expressum, etiam & formale: & hoc est iudicium, per quod creatura dicuntur ex Deo prout ipsas connotante cognosci iuxta doctrinam tradendam in seq. quaest.

36 Ex dictis autem in tota presente colligitur, bifariam imprimis posse vnum obiectum determinare intellectum Dei ad cognoscendum alterum. Primum; quia cum illo connexum est metaphysice. Secundò: quia sine illo cognito comprehendere non potest. Connexio autem metaphysica obiecti aut ipsi intrinseca, eaque vel cum termino à se adequatè distincto, vel cum parte sui esse potest; aut ipsi semiextrinsece proteniens à connotato, eaque cum connotato ipso. Iuxta quos quatuor determinandi modos possibiles in vno obiecto comparatione alterius totidem modis potest Deus cognoscere vnum obiectum in altero, & creaturas in se ipso, aut in aliquo predicato sui, prout constat ex dictis. Porro, quacunque titulo connexionis cum alio ad illud cognoscendum determinat, etiam determinat titulo comprehensibilitatis, quatenus sine tali termino cognito, utpote ad se pertinente, comprehendere non possunt.

QVAESTIO III.

Vtrum Deus ex se ipso cognoscat creaturas.

37 **I**D est, per cognitionem oriundam ex cognitione sui, ab eaque distinctam aliquo modo, ut saepe in superioribus explicauimus. Pro negatiua parte sunt Recentiores, qui vniuersaliter existimant, cognitionem vnus ex alio imperfectionem praesferre. Affirmatiuam verò tuentur Herice disput. 5. de Scient. cap. 5. & alij.

Propositio 1.

38 Deus ex se ipso cognoscit creaturas tam existentes, quam possibiles; ex

se, inquam, non formaliter, sed virtualiter.

Hac propositio expressa videtur apud D. Dionysium loco citato quaest. praecedent. proposit. 1. Fauet ei etiam S. Tho. tum loco ibi citato ex lib. 1. contra Gent. dicens, Deum cognoscere alia à se in essentia sua visitatum 1. par. quaest. 14. artic. 6. ad 2. dum ait, essentiam diuinam ducere ad cognitionem creaturae. Nec refragatur artic. 7. dicens, Deum non per causam prius cognitam, sed in causa cognoscere effectus. Hic enim tantum intendit remouere à Deo discursum formalem, ut ex contextu constat. Fauent item verba Concilij Valentini relata num. 15. sine. Ratione etiam ostenditur propositio. Quia, ut vniuersaliter statuimus disput. 23. quaest. 7. modus cognoscendi vnum ex alio per virtuale quoddam genus diuersus nullatenus repugnat Deo; de factoque consequenter datur in illo, quoties vnum obiectum ut cognitum, sine medià sui cognitione ad cognitionem mouet alterius obiecti. Mouet autem, quoties primum medium est obiectiue determinans ad cognoscendum secundum, vel quia cum illo connexum est, vel quia sine illo cognito comprehendere non potest. Sed Deus ratione suae omnipotentiae, ceterarumque subinde formalitatum suarum, si considerentur quoad entitatem; tum ratione suae scientiae, volitionis, Verbiue sui, & Spiritus sancti, si considerentur quoad denominationem ad creaturas omnes tam existentes, quam possibiles respectiuam, medium est obiectiue determinans ad cognoscendas tales creaturas vel ob connexionem, quam habet cum illis, vel, quia sine illis cognitis comprehendere non potest, ut satis constat ex dictis quaest. praecedent. Ergo Deus ex se ipso, ex suauè omnipotentia, ex aliisque suis formalitatibus sumptis quoad entitatem; tum ex sua scientia, volitione, Verboque, & Spiritu sancto prout respicientibus dictas creaturas, ipsas creaturas cognoscit. Et confirmari potest. Quia, ut vidimus disput. 24. quaest. 4. Deus se ipsum ex creaturis cognoscit. Ergo potiore iure creaturas cognoscet ex se ipso. Itaque Deus non solum determinat ad comprehensionem sui, quae indiuisim creaturas etiam tangat, sed etiam ad comprehensionem sui ex duplici actu coalescentem, quorum altero ipse Deus solus, altero verò à primo virtualiter emanante creaturae sole tangantur iuxta doctrinam datam supra disput. 24. quaest. 5. num. 40. Et vniuersè Deus cognoscit creaturas ex omni obiecto; in quo iuxta dicta quaest. praecedent. cognoscit illas: eoquod omne medium idoneum comparatione Dei ad cognoscendum aliud in se, est quoque idoneum ad cognoscendum idem ex se; ut satis ex dictis notum est.

39 Vnde in hac re mihi non placet consequentia P. Herice. Qui, cum docuisset disput. 4. cap. 3. Deum se non cognoscere ex creaturis, modò dicit, Deum creaturas ex se ipso cognoscere: discrimenque reddit: quia Deus medium nobilissimum, ac perfectissimum est respectu creaturarum; se, cus verò creaturae respectu Dei. Sed malè: quia, si perfectio entitatiua medij, aut imperfectio esset ad propositum attendenda, neque in creaturis se ipsum cognosceret Deus, contra id, quod ipse Herice nobiscum docuit eadem disput. 4. cap. 2. nam etiam sunt creaturae imperfectum medium respectu Dei cogniti in ipsis. Maior

Maior igitur, aut minor perfectio medij entitatiua nihil refert, quominus Deus in illo, vel ex illo perfectissime cognoscat aliud obiectum; dummodo ad hoc cognoscendum sua natura tale medium obiectiue determinet: maxime, cum vis intellectiua Dei affatim supplere possit, quidquid defuerit ex parte talis determinationis, vt cognitio ex illa procedens perfectissima euadat, vt satis ex haecenus dictis comperitum est.

Propositio 2.

40 Cognitio, qua Deus ex se ipso cognoscit creaturas non abstractiua, sed perfectissime quiditatiua, siue intuitiua est.

Quoniam intellectus diuinus ad cognitionem abstractiuam moueri non potest, sed tantum ad perfecte quiditatiuam, siue intuitiuam, vt ex doctrina data disput. 23. quest. 6. a num. 150. & alias saepe repetita satis est notum.

41 Iam vero, quod creatura a Deo distincte, & in particulari, non vero confuse, & in communi cognoscatur, dum eas in se, & ex se cognoscit, certius est, quam, vt in quaestione vocari possit. Quia cognitio confusa, aut abstracta rationem communem prorsus repugnat Deo, vt diximus disput. 23. quest. 1. proposit. 3. & satis ex se notum est. De quo latius tractat Ruiz disput. 12. de Scient.

QVAESTIO IV.

Vtrum Deus vnā creaturam in aliā; aut etiam ex aliā cognoscat.

Propositio 1.

42 Deus plurimas creaturas in alijs creaturis cognoscit tanquam in medio, vel obiecto determinante.

Ita Ruiz disput. 12. de Scient. sect. 3. Ratio ex dictis in praecedentibus quaestionibus satis est nota. Quia multa imprimis sunt creaturae cum alijs connexae metaphysice. Ergo in illis non potest non cognoscere Deus eas, cum quibus connectuntur. Antecedens est certum. Consequentia ex saepe dictis liquet. Quia connectio metaphysica sufficiens determinatum est, vt Deus in re connexa terminum connexionis cognoscat. Nequit igitur eum non cognoscere. Deinde saepe alia creatura ad alias pertinet vel tanquam effectus, vel tanquam affectiones, vel aliter, adeo, vt ista sine illis cognitis comprehendere non possint; tamen cum illis metaphysice non connectantur. Ergo, dum Deus huiusmodi creaturas, ad quas alia pertinent, perfectissime comprehendit, nequit non in illis eas alias, quae ad ipsas pertinent, cognoscere, vt potest quae ad posteriorum cognitionem, semel supposito, quod illae sint, non potest non per priores determinari ad easdemmet comprehendendas perfectissime. Antecedens huius discursus etiam est certum. Et

consequentia ex superioribus dictis notissima. Per quam doctrinam concludemus disput. 27. quest. 8. Deum, dum perfectissime comprehendit voluntatem indifferentem, in ipsa consensum liberum eius cognoscere, supposito, quod ille sit. Praeterea, Deum in quouis aggregato creaturarum indiuisim considerato cognoscere singulas, ex quibus constat, tanquam partes in toto. Nec noui in quouis obiecto prout connotante alterum cognoscere connotatum tanquam terminum connexionis semiextrinseca connotantis; ex dictis etiam in praecedentibus palam est.

Propositio 2.

Deus eas omnes creaturas, quas cognoscit in alijs, ex eisdem etiam cognoscit diuersa cognitione.

Ratio ex dictis etiam petenda est. Quia, quotiescunque vnum obiectum ad aliud cognoscendum determinat, idoneum medium illud est, vt Deus aliud non solum in illo, sed etiam ex illo cognoscat. Aliundeque hic duplex cognoscendi modus est Deo possibilis, vt saepe vidimus. Ergo. Quod autem non abstractiue, sed perfectissime quiditatiue, siue intuitiue cognoscat Deus alias creaturas in alijs, & ex alijs; ex dictis etiam in praecedentibus satis, superque constat.

QVAESTIO V.

*Vtrum Deus cognoscat non entia.
Et qua ratione.*

44 Non ens bifariam usurpatur. Primo pro negatione, siue carentia cuiusvis entis positivi. Secundo pro chymera impossibili: nam, licet haec ex suo conceptu obiectiuo sit quid posituum; quia tamen neque existens est, neque potens existere, iure non ens dicenda venit; sumpto videlicet ente, prout plerumque solet, pro potente existere, aut etiam pro existente. Quidquid sit, si sumatur, vt sumi etiam potest, & solet, pro essente, aut pro potente esse id, quod vnumquodque seu possibile, seu impossibile de suo quiditatiue est, iuxta dicenda postmodum. De vtroque ergo isto non entium genere agendum est in hac quaestione.

45 Pro cuius, aliarumque subsequentium resolutione multa sunt mihi supponenda summata, ac breuissime ex ijs, quae latius scripta habeo in Pharo Scient. vbi per otium a Lectoribus legenda, recognoscendaque sunt pro exacta, & plena intelligentia eorum, quae scribemus in materia praesenti. Suppono ergo primo ex dictis in Pharo Scient. disput. 10. quest. 1. statum quiditatiuum rerum realiter distinctarum a Deo (qui nihilo differt a veritatibus obiectiuis quiditatiuis, ac prorsus necessarijs earundem rerum) realiter quoque ab ipso Deo distinctum esse, vt pote identificatum realiter cum rebus ipsis. Quod cum communi praesertim antiquiorum late probatum habeo ibi proposit. 1. contra Recentiores quosdam putantes, eiusmodi rerum statum cum Deo esse identificatum realiter; atque ita Deum ipsum esse vnicum veri-

verificatum reale earum omnium propositio-
num, quas necessarie, & aeterna veritatis appel-
lant: quibus nimirum rebus, etiam à Deo dis-
tinctis, verè attribuuntur predicata ipsi omni-
no necessaria, ac prorsus indefectibilia; vt homi-
ni, esse rationalem, esse risibilem, esse possibi-
lem, &c. mendacio Dei, esse mendacium, esse
peccatum, esse impossibile, &c. Itaque homo
(quantumvis nunquam exiturus) ex suo conceptu
obiectiuo, atque adeò de suo, siue de sua essen-
tia, prorsusque subinde indispensabiliter, & ne-
cessario est reuera rationalis, & risibilis, & possibi-
lis, &c. Similiterque mendacium Dei ex suo con-
ceptu obiectiuo est mendacium, & peccatum, &
impossibile, &c. quin in huiusmodi veritatibus
obiectiuis, quiditatiuis, & necessarijs vltentis
includatur entitas Dei: vt pòte quarum necessi-
tas non existentialis, vt diuina, sed merè quidi-
tatiua est. Quod quia Recentiores praefati non
aduerterunt, decepti haud dubiè sunt, (nisi ego
decipior), putantes, praeter absolutam necessita-
tem Dei in existendo, nullam aliam veram, &
realem necessitatem esse. Cùm sit praeterea ne-
cessitas absoluta in quouis re non existente essendi
id, quod de suo quiditatiue est; & necessitas con-
ditionata ei annexa existendi sine contradictione ex
hypothesi, quòd existat, quando res est possibi-
lis; & existendi cum contradictione ex hypothesi,
quòd existat, quando est impossibilis: aliaque
huiusmodi.

46 Hinc secundo suppono ex dictis in eadem
Pharo Scient. tum loco citato, tum disput. II.
quaest. I. possibilitatem primariam rerum possibi-
lium vnum esse ex praedicatis quiditatiuis, ac
prorsus necessarijs earum, consistens formaliter
in eo, quòd sint simpliciter potentes ad existen-
dum; fundamentaliter autem in eo, quòd earum
essentia tales sint ex suo conceptu obiectiuo, vt
ex hypothesi, quòd existant, nullam secum fer-
rent contradictionem. Vnde possibilitas primaria
rerum possibilem realiter distinctam à Deo
realiter quoque ab ipso Deo distincta est, vt pòte
identificata realiter cum rebus ipsis. Quod con-
tra Recentiores supra commemoratos, & alios
latè probatum, & explicatum reperies in locis
citatis.

47 Tertio suppono ex dictis in eà disput. II.
Phari citatà quaest. 2. impossibilitatem primariam
rerum impossibilem vnum similiter esse ex praedi-
catis quiditatiuis, ac prorsus necessarijs earum
consistens formaliter in eo, quòd sint impoten-
tes simpliciter ad existendum; fundamentaliter
autem in eo, quòd earum essentia tales sint ex
suo conceptu obiectiuo, vt ex hypothesi, quòd
existerent, aliquam ferrent secum contradic-
tionem. Vnde sequitur primò, impossibilitatem
primariam rerum impossibilem, quæ eo ipso
non possunt non esse realiter distincta à Deo, rea-
liter quoque esse distinctam ab ipso Deo, vt pòte
realiter identificatam cum ipsis rebus impos-
sibilibus. Secundo sequitur, omnem rem im-
possibilem (quæ propterea chymærica, siue chy-
mæra nuncupantur) necessario debere esse distinc-
tam ex suo conceptu obiectiuo ab omni possibi-
li: nec posse vltentis constitui chymæram impos-
sibilem per cognitionem suam re in se obiecti-
uè possibilis; aut, quòd in idem recidit, rem
alias possibilem ex suo conceptu obiectiuo per
suam sui cognitionem chymæram euadere im-
possibilem. Quæ omnia contra Recentiores sæ-
pe citatos, & alios latè probata sunt, & ex-

posita in dicta quaest. 2.

48 Quarto suppono ex dictis in eadem quaest. 2.
proposit. 3. pleraque chymærarum impossibilem
tam à cognoscentibus per proprias species, at-
que adeò à Deo, quàm à cognoscentibus per
species alienas conceptibiles esse: nonnullas ta-
men à solis cognoscentibus per species alienas,
atque adeò per aliena substituta, vt nos pro
praesenti statu cognoscimus, esse conceptibiles.
Huius posterioris generis sunt, quæ in suo con-
ceptu obiectiuo inuoluunt identitatem consistam
extremorum re ipsa distinctorum, aut distinctio-
nem consistam extremorum re ipsa identificato-
rum; vt hircoceruus, pluralitas ficta attributo-
rum Dei, &c. Posterioris verò generis sunt ca-
teræ fere omnes chymærae, vt secundus Deus
consistens, actio peccaminosa Dei, calefactio oriun-
da à frigore, vnio extremorum non vnibilem,
aggregatum extremorum metaphysicè opposito-
rum, & similia. Vnde fit, hæc chymæras in se,
atque adeò per species proprias conceptibi-
les, in se, & de suo habere veras essentias obiecti-
uias, verasque passiones intra statum quidita-
tium, aut etiam intra existentialem conditio-
natum verè iudicabiles, & scibiles à quolibet
intellectu etiam diuino: necnon veras earum
negationes à parte rei dari, quatenus verè quo-
ad existentiam à quouis etiam intellectu nega-
biles sunt iuxta mox dicenda. Quod vtrumque
alienum est ab illis chymæris, quæ non in se, sed
in alienis substitutis, atque adeò per species alie-
nas conceptibiles sunt. Quare quoties circa has
aliquas nos propositiones veras proferimus, aut
aliqua iudicia vera formamus, ea quidem non à
veritate obiectiua, quam in se habeant tales chy-
mærae, euadunt vera, sed à veritate obiectiua
aliorum obiectorum, quibus æquivalent, vel
quæ supponunt. Quæ omnia loco citato latius
etiam exposita, probataque videnda sunt.

49 Quinto suppono ex dictis in Pharo Scient.
disput. 9. quaest. 3. negationem entis neque con-
sistere in aliquo suam qualemcunque essentiam
habente ab omni ente positiuo distinctam, &
obiectiue veram, affirmatiueque in se iudicabilem
etiam à Deo, vt multorum opinio fert: neque
consistere in impedimento positiuo entis negati-
ui essentialiter opposito, vt putant aliqui Re-
centiores: neque in ipso ente negato in quantum
proximè negabili, vt alij Recentiores autumant:
sed reuera in nihilo consistere, seu potius reuera
nihil esse extra intellectum humanum eam, ac si
esset aliquid, concipientem; cum fundamento
tamen ex parte rerum, quando cum veritate
concipitur. Fundamentum autem ex parte re-
rum in eo stat, quòd verè non sit id, quòd negatur:
verè autem non esse id, quòd negatur,
non est dari aliquid, siue esse in rerum natura,
sed potius non dari, siue non esse. Vnde veritas
negatiua nihil in rebus ponit, sed potius demit.
Ex quo fit, vt, licet nos apprehendentes nega-
tionem, ac si esset aliquid, de veritatibus nega-
tiuis suaderi possimus per iudicia affirmatiua
æquivalentia negatiuis, vt per hoc, *Negatio Pe-
tri existit*, æquivalens huic, *Petrus non existit*; &
per hoc, *Petrus caret pecunijs*, æquivalens huic,
Petrus non habet pecunijs; per aliaque huiusmodi,
Deum tamen, & alios cognoscentes intuitiue,
siue per proprias species iudicij dumtaxat nega-
tiuis suaderi posse de veritatibus negatiuis. Quæ
quidem iudicia non tam ex parte obiectorum,
quàm ex ditterso modo tendendi differunt ab af-

firmatiuis: quatenus idem ipsum, quod iudicium affirmatiuum ponit, negatiuum remouet, & vice versa; tamen si veritas positiuab opposita negatiua aliquo modo sit diuersa reuera; prout etiam late à nobis expositum, probatumque est in Pharo Scient. disput. 2. quæst. 4. Proposit. 3. & 4. Porro veræ negationes, seu veritates negatiuæ, non solum dantur (qua ratione dari dicuntur) rerum possibilem, sed etiam earum chymararum impossibilem, quæ veram essentiam, seu quiditatem in se conceptibilem habent iuxta dicta suppositione quartâ: quia non minus est res ipsa verum, istas chymaras non existere, quam non existere res possibilem: imo negationes illarum necessaria, harum verò contingentes suo modo sunt. Quomodo autem omnis vera negatio ad solum statum existentialem tum absolutum, tum conditionatum pertineat; nulla verò ad quiditatum. Quomodo item ad quemuis ex statibus rerum multæ obiectiuæ veritates, multave obiecta in se ipsis vera pertineant; nec non alia quædam, quæ per æquiuocantiam tantum, aut aliter, quam à veritate propria, verificentur, in Pharo Scient. disput. 10. quæst. 4. per totam videndum est. His igitur impræsentiarum ita statutis, accedo iam ad resolutionem quæstionis.

Propositio I.

Deus perfectissimam scientiam habet omnium non entium; siue non entia appelles negationes, seu veritates negatiuas entium positiuorum; siue etiam positiuas chymaras ex suo conceptu impossibiles.

Arbitror, propositionem hanc secundum fidem esse certam. Eam enim probant omnia loca Scripturæ, quæ Deo scientiam omnium attribunt. ad Ephel. 4. *Domine, qui habes omnium scientiam.* Psalm. 138. *Tu cognouisti omnia.* ad Hebræ. 4. *Omnia autem nuda, & aperta sunt oculis eius.* Particula enim *omnia* omnes veritates cognoscibiles complectitur citra omne dubium, non solum positiuas, sed negatiuas, nec solum possibilem, sed impossibilem. Expressius præterea videtur tradere, supponere hanc veritatem Paul. ad Rom. 4. cum dicit, *Vocat ea, quæ non sunt, tanquam ea, quæ sunt,* iuxta communem expositionem Patrum, & Scholasticorum in 1. distinct. 35. versus finem. Eam etiam supponunt, aut expriment omnia Scripturæ loca, in quibus Deus inducitur cognoscens, aut videns nostras miseras, infirmitates, ignorantias, mortem, peccata, noctem, tenebras, & alia huiusmodi, quæ in negatione alicuius entis positiuæ consistunt. Ratio etiam naturalis eandem veritatem manifestè demonstrat. Quia nihil, quod verè sit cognoscibile, aciem intellectus diuini subterfugere potest, vt notum est: alias Deus alicuius veritatis esset ignarus; quod prorsus repugnat. Sed non minus est cognoscibile verè, non esse ea, quæ non sunt, quam esse ea, quæ sunt; tum non posse esse ea, quæ impossibilia sunt, quam posse ea, quæ sunt possibilem, vt constat. Ergo Deus posteriora vera non minus, quam priora cognoscit. Quod est, non minus cognoscere omnia non entia, quam omnia entia. Deus ergo perfectissimè scit, aut actu non esse,

aut posse non esse, quidquid non est, aut potest non esse; atque etiam non posse esse, quidquid esse non potest. Quod est, cognoscere omnes negationes entium, tum existentes, tum possibilem; atque etiam impossibilitatem omnium chymararum in se ipsis cognoscibilem, quibus repugnat esse.

Sed obijciat aliquis. Quod non est, non scitur iuxta Aristot. lib. 1. Post. cap. 2. Ergo Deus non scit non entia. Confirmatur primò. Quia aliàs sciret falsa; quòd ei repugnat: cum propositio, atque adeo etiam cognitio ab eo, quòd res non est, dicatur falsa. Confirmatur secundò. Quia veritas est passio entis. Ergo non ens nequit esse verum; ac proinde nec cognoscibile verè. Confirmatur tertio. Quia scientia, dicit similitudinem positiuam cum obiecto. Sed talis similitudo cum non ente, siue cum nihilo esse non potest. Ergo. Confirmatur quarto. Quia non ens in se nihil est. Ergo Deus cognoscens non ens, cognoscit nihil. Sed nihil cognoscere, est non cognoscere. Ergo Deus non habet cognitionem non entis. Respondeo ad argumentum, quod non est, non sciri esse, sciri tamen non esse; & hoc non negat Aristot. Ad primam confirmationem dico, propositionem, & cognitionem affirmantem rem esse, ab eo quòd res non est, esse fallam: secus id negantem; quæ ab eo, quòd res non est, potius est vera: Deumque proinde cognoscentem, non esse rem, quæ verè non est, verissimam scientiam habere. Ad secundam confirmationem dico, veritatem positiuam esse passionem entis: hoc tamen non tollere, quòd non ens suam etiam veritatem habeat sibi proportionatam. Ad tertiam confirmationem dico, similitudinem positiuam intentionalem, qualis est similitudo scientiæ benè esse posse cum non ente iuxta dicenda postmodum; licet non possit physica. In quarta confirmatione est crassa æquiuocatio orta ex vulgari modo loquendi, iuxta quem, nihil cognoscere, non solum negat obiectum, sed etiam actum, idemque sonat, ac non cognoscere. Vnde fallum est, in eo sensu Deum nihil cognoscere; cum verè cognoscat non ens; tamen si non ens eatenus nihil sit, quatenus est defectus entis.

Oportet tamen explicare distinctius, qualiter Deus cognoscat negationes rerum tam impossibilem, quam possibilem; & qualiter cognoscat res impossibilem, siue chymaras, quæ utraq; dicuntur non entia. Dico primò, veras negationes, seu veritates negatiuas, quibus omnes res tam impossibilem, quam possibilem excluduntur ab actu existenti, seu non existunt, eatenus cognoscit Deus, quatenus per iudicia negatiua verè iudicat, ipsas res non existere; qualia ista sunt, *Petrus non existit; Secundus Deus non existit; & similia.* Quæ quidem iudicia, non in aliud, quam in res ipsas tendunt modo quodam recessiuo, siue exclusiuo; eoque iure vera sunt, quia intencionaliter excludunt ab actu existenti eas res, quæ verè ab illo exclusæ, siue non existentes sunt. Possibilitatem autem huiusmodi existentialem negationum rerum non aliter iudicat Deus, quam iudicando, posse res ipsas non existere: quippe possibilitas negationis cuiusvis rei aliud non est re ipsa à potentia, quam ipsa res secum identificatam habet ad non existendum. Quo circa tales negationum possibilitates non per iudicia negatiua, sed per affirmatiua de quiditate ipsarum rerum, cum qua sunt

sunt idem, iudicat Deus. Circa veritates vero alias specie tenus negatiuas, quæ pertinent ad statum rerum quiditatiuum, vt sunt istæ, *Homo non est lapis*, *Secundus Deus non est possibilis*, & similes, nullum Deus habet iudicium negatiuum: quia nullæ sunt veræ negationes, seu veritates negotiæ pertinentes re ipsâ ad statum quiditatiuum iuxta dicta suppositione quinta: tametsi à nobis prout cognoscentibus per species alias multa spectantia ad eum statum negatiuè concipiuntur, & iudicentur. Hæc enim iudicia nostra, negatiua per æquiualentiam tantum sunt vera; eoquod affirmatiuis æquivalent de veritatibus positiuis ad dictum statum pertinentibus, quæ re ipsâ dantur: à Deoque, & ab alijs per species proprias cognoscentibus affirmatiuè iudicantur. Sic illud iudicium, *Homo non est lapis*, huic æquiualeat, *Homo est distinctus à lapide*; & illud, *Secundus Deus non est possibilis*, huic, *Secundus Deus talem quiditatem habet ex conceptu suo, vt, si existeret, contradictionem secum ferret*. Et in cæteris similibus pariter euenit.

53 Dico secundo, eas omnes chymaras impossibiles quæ quiditatem obiectiuam de suo habent in se, & per speciem propriam cognoscibilem, per iudicia affirmatiua in ipsismet tendentia iudicat Deus, quibus earum positiuas quiditates, siue essentias cum omnibus suis metaphysicis proprietatibus penitissimè penetrat. Sic de mendacio chymarico suo, sibi quæ subinde penitus repugnante clarissimè, verissimèque iudicat Deus, esse illud ex suo conceptu mendacium, esse impossibile, esse dissonum rationi, siue peccatum, esse reprehensione dignum, &c. hæc enim omnia reuera est de suo, siue ex conceptu suo quiditatiuo tale mendacium. Pariterque censendum est de chymaris similibus. Quas certè Deus eodem modo, ac creaturas possibiles, quoad suas quiditatiuas veritates cognoscere dicendus est. Aliæ verò chymaræ, quæ solum per species alias sunt conceptibiles; nullamque proinde quiditatem re ipsâ habent, etsi aliquam habeant supposititiuam à conceptione nostra oriundam, nequiquam cognoscuntur à Deo, vti nobis apparent: cognoscit tamen Deus clarissimè omnes veritates reales, in quibus fundantur, aut quibus æquivalent eæ veritates, quas nos in illis concipimus, aut illis tribuimus. E. g. veritas hæc à nobis tantum sub istis conceptibus iudicabilis, *Hircocervus est impossibilis*, in hac à Deo, ab alijsque inuentibus iudicabili fundatur, *Hircus, & cervus necessariò sunt inter se distincti*. Et hæc prioris generis, *Si Angelus esset homo, esset visibilis*, in hac posterioris, *Omnis homo necessariò est visibilis*. Tantumdemque de similibus dicendum est. Recognoscatur doctrina vniuersalis Phari Scient. citata ex disput. 10. quæst. 4.

Propositio 2.

54 Omnia non entia per se immediatè, & in se ipsis cognoscuntur à Deo propriâ, & speciali cognitione, qua ratione sunt in se ipsis obiectiuè vera. Quod est dicere, veritatem obiectiuam omnium non-entium per se determinare intellectu Dei ad specialem actum scientiæ de se.

Ita cum Vazq. docent Tann. 1. par. disput. 2. quæst. 8. dub. 8. Alarc. disput. 3. de Scient. cap. 4.

Consentiantque Herice disput. 8. de Scient. cap. 2. Gasp. Hurt. disput. 3. diff. 5. & alij Recentiores. Ab hac tamen propositione imprimis dissentiunt quotquot docent, Deum non in ipsismet, sed in se ipso dumtaxat cognoscere creaturas: id enim potiori iure sentient de non entibus; citauimus autem eos quæst. 1. Deinde etiam dissentire videntur illi Thomista, & alij, qui de negationibus, & priuationibus entium specialiter censent, non per se, sed tantum per habitus, hoc est, per res positiuas, quas remouent, cognoscit à Deo; nec aliter cognoscibiles esse. Quo pacto docent etiam malum per bonum, quo priuat, tantum cognosci à Deo. Ita Durand. Palat. Nauarete, Zumel, & alij apud Fasol. quæst. 14. artic. 10. dubit. 2. quos ipse sequitur ibidem, & artic. 9. dubit. 1. item Arrub. disput. 34. 35. & 36. Albelda disput. 40. Granad. tract. 2. disput. 2. & 3. & alij. Caterum, vt apparebit ex dicendis, huius sententia, si benè intelligatur, neque à veritate erit aliena, neque à propositione nostrâ.

Quæ quidem inde probatur primo; quia non entia per se, & in se habent suo modo veritatem obiectiuam, terminatiuamque cognitionis veræ, præscindendo à quouis alio obiecto vero, vt constat ex se, & ex dictis. Ergo per se etiam valent mouere, siue determinare intellectum omnis veritatis cognoscituum, qualis est diuinus, ad sui cognitionem. Quod ipsum est, esse per se, & in se cognoscibilia. Secundo; quia non minus est per se, & in se verum, secundum Mundum non existere, & secundum Deum esse impossibilem; quam, existere hunc Mundum, & esse possibilem alium. Sed posteriores istæ veritates in se ipsis sunt cognoscibiles, de factoque cognoscuntur à Deo, vt probauimus quæst. 1. Ergo idem dicendum est de illis prioribus. Vniuersaliter enim omne obiectiuè verum, & consequenter cognoscibile per cognitionem veram, eo ipso, quod cognitionis veræ de se per se terminatiuum est, nequit non esse etiam determinatiuum per se ad talem de se cognitionem eius intellectus, qui necessariò est cognoscituum omnis omnino obiecti veri; qualis est intellectus Dei. Quod ipsum est, per se, & in se à tali intellectu cognoscibile esse. Omne ergo non ens obiectiuè verum per se, & in se est cognoscibile, de factoque subinde cognitum ab intellectu Dei.

Obijciuntur tamen nobis D. Dionys. cap. 7. 56 de Diuinis nominibus, & D. Thom. 1. par. quæst. 14. artic. 10. vbi apertè docere videntur, priuationem, siue negationem aliter non esse cognoscibilem, quam per habitum, vlex habitu, quem remouet. Ait enim S. Thom. in corp. art. *Sic autem est cognoscibile vnumquodque, secundum quod est. Vnde, cum hoc sit esse mali, quod est priuatio boni, per hoc ipsum, quod Deus cognoscit bonum, cognoscit etiam mala; sicut per lucem cognoscuntur tenebræ. Vnde dicit Dionysius 7. cap. de Diuinis nominibus, quod Deus per se metipsum tenebrarum accipit visionem, non aliunde videns tenebras, quam à lumine.* Respondeo S. Thom. duo docere in dicto artic. Primum, non posse bonum à Deo cognosci perfecte, hoc est, comprehensiuè, nisi cognoscatur malum priuatiuum, quo tale bonum remouetur, tanquam aliquid ad ipsum pertinens, siue ipsi accidens, eoque titulo malum ipsum per bonum, aut in bono cognosci. Hoc habet in corp. ante relata verba inquiring. *Respondeo dicendum, quod, quicunque perfecte cognoscit*

cit aliquid, oportet quod cognoscat omnia, quae possunt illi accidere. Sunt autem quaedam bona, quibus accidere potest, ut per mala corrumpantur. Unde Deus non perfecte cognosceret bona, nisi etiam cognosceret mala. Hac autem ipsa doctrina est, quam nos trademus proposit. 3. Secundum, quod docet S. Thom. cum S. Dionys. est, priuationem, nisi per id, quo priuat, cognosci non posse. Hoc habet in verbis nobis obiectis. Quibus tamen dumtaxat volunt S. Thom. & S. Dionys. priuationem non posse cognosci, non cognito habitu, terminove, quo priuat. Quod est certissimum: cum cognoscatur respectu ad illum quodam modo: nimirum a Deo, alijque intuentibus, atque etiam plerumque a nobis per iudicium recessiuum, siue exclusiuum ipsius termini: a nobis autem insuper per modum cuiusdam positiui respectus ad ipsum terminum. Quo sensu si accipiatur, vera erit sententia eorum, qui docent, negationes, & priuationes per habitus tantum, quos remouent, cognoscibiles esse. Cum quo nihilominus stat, esse eas in se cognoscibiles, cognitaque de facto a Deo, quo pacto sunt obiectiue verae, determinante scilicet ad earum cognitionem ipsarum veritate obiectiua. Quemadmodum bene stat, quamlibet relationem esse cognoscibilem, de factoque cognosci a Deo in se ipsa: tamen ea nequeat cognosci, non cognito suo termino, prout supra disput. 23. quaest. 6. & 7. statuerum, atque explicatum est.

57 Deinde obijciuntur ex Arrub. disput. 36. cap. 2. sola entia positiua mouere possunt ad sui cognitionem, ut apparet in sensibilibus. Ergo negationes entium non possunt: atque adeo neque cognosci in se. Respondeo, sola entia positiua posse mouere ad sui cognitionem physice, imprimendo speciem sui potentiae, ut mouent sensibilia: mouere tamen, intentionaliter determinando, quo pacto solum mouent veritates cognoscibiles intellectum diuinum, etiam posse negationes entium, seu veritates negatiuas.

58 Praeterea obijciuntur. Non ens nequit esse obiectum formale alicuius cognitionis, nedum diuinae. Ergo neque cognosci in se ipso. Nego antecedens. Quia omne obiectiue verum, quale est etiam non ens, obiectum formale, siue motiuum potest esse, etiam cognitionis diuinae; prout supra explicatum est, & probatum. disput. 23. quaest. 8.

Propositio 3.

59 Negationes, seu veritates negatiuae in rebus, quas remouent, cognoscuntur a Deo per cognitionem plenam, & perfecte comprehensiuam earundem rerum.

Quoniam, ut bene vidit S. Thom. loco citato proposit. 2. constatque ex doctrina de comprehensione tom. 1. disput. 17. quaest. 6. tradita, nulla res potest perfecte comprehendi, nisi ex vi cognoscendi ipsam cognoscatur, quidquid quoquo modo ad ipsam pertinet, etiam accidentarie, ita, ut de illa vere enunciabile sit. Ergo, dum quiditas cuiusuis conceptus positiui Deum ad perfectam sui comprehensionem determinat, non potest non simul determinare illum ad cognitionem negationis, a qua talis conceptus habet, aut actu non esse, aut posse non esse, supposito,

quod vel actu non est, vel potest non esse. Ergo non potest non quauis negatio in conceptu positiuo, quem remouet cognosci a Deo vi comprehensionis perfectae talis conceptus. Recole doctrinam datam in simili supra quaest. 2. Quae hic pariter locum habet.

Propositio 4.

60 Quot modis cognoscit Deus creaturas in se ipso, aut in alijs creaturis iuxta doctrinam datam quaest. 2. & 4. tot modis cognoscit non entia in se ipso, & in alijs entibus creatis, aut etiam in alijs non entibus.

Imprimis enim Deus cognoscit omnia non entia perinde, ac omnia entia, in sua omnipotentia, quatenus haec perfecte comprehendi non potest, nisi sciatur pariter, quid non facit, & quid potest non facere, & quid non potest facere. Consequenterque cognoscit illa in omnibus formalitatibus suis prout identificatis realiter cum sua omnipotentia. Tum speciatim in actibus scientiae, & volitionis, aut nolitionis talium non entium consideratis quoad entitatem, quatenus ut sic sunt, quantum est ex se, cognoscitiui, volitiui, aut nolitiui ipsorum non entium; eoquod iure sine illis cognitis, utpote ad se pertinentibus tanquam obiectis, perfecte comprehendi non possunt. Deinde cognoscit Deus omnia non entia in suis de ipsis iudicijs, volitionibus, vel nolitionibus quoad denominationem consideratis; nec non in suo Verbo, & Spiritu sancto prout respectiuus ad illa quauis ratione. Quemadmodum de creaturis positiuis, & possibilibus est dictum quaest. 2. Praeterea cognoscit Deus dicta non entia in alijs entibus, aut etiam in alijs non entibus, quae aut cum illis connexa sunt, aut sine illis cognitis comprehendi non possunt iuxta doctrinam pro creaturis datam quaest. 4.

61 Ex quibus denique colligitur, Deum omnia non entia etiam cognoscere ex se ipso, ex alijsque obiectis, in quibus ea cognoscit, perinde, atque cognoscit entia, iuxta doctrinam stabilitam quaest. 3. & 4. In quo amplius non oportet morari.

62 Vnum tamen est hic addendum: nempe, quot actus scientiae virtualiter inter se distinctos habet Deus circa entia iuxta doctrinam traditam supra disput. 23. quaest. 4. tot, sua proportione seruata, habere insuper circa non entia. Unde; quemadmodum, quot sunt entia sumpta tum singulatim, tum collectim, omni eorum combinatione facta; quotque diuersis modis immunibus ab imperfectione vnumquodque eorum est cognoscibile; tot sunt in Deo circa illa actus scientiae distincti inter se virtualiter; ut ibi a nobis probatum est. Ita similiter, quot sunt non entia sumpta tum singulatim, tum collectim, omni eorum combinatione facta; quotque diuersis modis immunibus ab imperfectione vnumquodque eorum est cognoscibile; tot insuper actus scientiae distincti inter se virtualiter in Deo circa illa esse dicendi sunt. Id namque etiam probant argumenta facta ibidem; utpote quae pro veritatibus omnibus cognoscibilibus a Deo vniuersalia sunt.

63 Hic quaerunt aliqui, an Deus non entia per assensum, vel potius per dissentium cognoscat. Potest-

potestque questio esse de nomine. Dico, si nomen dissensus pro iudicio negatiuo, & nomen assensus pro iudicio affirmatiuo accipiuntur, ut accipiuntur ab Arrubal 1. par. disput. 34. cap. 1. & ab alijs: videturque esse magis propria eorum acceptio; Deum per dissensum cognoscere omnem veritatem negatiuam, per assensum autem omnem positiuam quorumvis entium seu possibilium, seu impossibilium: siquidem omnem veritatem negatiuam per iudicium negatiuum, & omnem positiuam per affirmatiuum cognoscit; ut satis, superque constat ex dictis. Si verò quoduis iudicium, siue affirmatiuum sit, siue negatiuum, respectu veritatis, quam intellectuui persuadet, dicatur assensus, dissensuque respectu oppositæ falsitatis; quo pacto à Vazq. 1. par. disput. 61. & ab alijs assensus, & dissensus usurpantur, usurpatione fortasse non adeò propria. Compertum est, omne iudicium Dei respectu veritatis seu positivæ, seu negativæ per ipsum iudicatæ assensum, respectu autem falsitatis oppositæ dissensum venire nuncupandum. In quo amplius non oportet morari.

QVAESTIO VI.

Vtrum Deus cognoscat mala. Et quomodo.

64 **T**Riplex malorum genus distingui solet, naturæ videlicet, culpæ, & pœnæ. Malum naturæ appellatur, quod cuius naturæ est disconueniens aut positivè, ut calor aquæ, & febris homini, aut priuatiuè, ut cœcitas animali, & vniuersim carentia cuiusvis perfectionis naturæ debitæ. Malum culpæ est peccatum, cuius malitia aut est positiva dissonantia ad naturam rationalem vt talem, aut priuatio rectitudinis debitæ iuxta diuersas opiniones. Malum denique pœnæ ipsissimum est malum naturæ, addito solum respectu punitionis alicuius delicti, in quam illud insiguitur. Quo etiam pacto malum culpæ rationem pœnæ sortiri potest.

65 **S**uppono ergo vt fide sanctum, hæc omnia mala à Deo cognosci. Constat id imprimis ex omnibus Scripturæ locis, quæ prædicant, omnia cognosci à Deo, & nihil ab oculis eius abscondi. Deinde specialiter ex illo Sapient. 8. *Monstra scit, antequam fiant.* ex illo Amos 5. *Cognoui scelera vestra.* & ex illo Amos 3. *Si est malum in Ciuitate, quod non feceris Dominus: quodque subinde non cognouerit.* In primo enim loco est sermo de malo naturæ. In secundo de malo culpæ, & in tertio de malo pœnæ. Ratio etiam euidentissima suffragatur. Quia omnia prædicta mala obiecta vera sunt, & cognoscibilia. Quocirca non possunt vilo modo ignorari à Deo. Est tamen discrimen inter mala naturæ, & pœnæ ex vnâ parte, & mala culpæ ex alterâ; quòd illa scientiâ etiam approbationis cognoscit Deus, hæc verò solum notitiâ simplici. Ob idque ea nescire dicitur in Scriptura, non quia ignorat, sed quia non approbat, Abac. 1. *Mundi sunt oculi tui, ne videas malum.*

66 **S**ed quomodo eiusmodi mala cognoscuntur à Deo? Certè id etiam ex dictis hæcenus satis conspicuum est. Nam vel mala sunt positiva; & sic eisdem modis cognoscuntur, ac cætera en-

tia positiva, de quibus egimus quæst. 1. 2. 3. & 4. Vel sunt mala priuatiua; & sic inter non entia sunt recensenda, de quibus egimus quæst. 5. Sed controuertunt nihilominus hic Theologi; an Deus cognoscat mala immediatè per suam bonitatem, vel per bonitatem creatam, cui opponuntur. Zumel 1. par. quæst. 14. artic. 10. conclus. 3. cum alijs à se relatis contendit, Deum per solam suam bonitatem nullo habito respectu ad creatam cognoscere omnia mala. Communis tamen sententia est, mala immediatè cognosci à Deo per bonitatem creatam, qua priuant (sermo enim est de malis priuatiuis) remotè autem per bonitatem Dei. Ita Fasol. 1. par. quæst. 14. artic. 10. dubit. 2. Vazq. disput. 62. cap. 2. Herice disput. 8. cap. 2. Gonzal. disp. 40. sect. 2. Soar. lib. 3. de Attrib. cap. 3. Gasp. Hurt. disp. 3. de Scient. diff. 6. & apud eos alij.

Ego in hac re breuiter censeo, mala omnia priuatiua eatenus solum dicenda esse cognosci immediatè per bonitatem creatam, quam remouent, quatenus non possunt non cognosci quodammodo respectivè ad illam, nec ipsa bonitas, illis non cognitis, potest perfectè comprehendì prout de negationibus in vniuersum quæst. 5. à nam. 56. dictum est. Quo sensu accipio omnes Auctores, qui docent, huiusmodi mala per bona, quæ remouent, à Deo cognosci immediatè. Deinde existimo, Deum per suam bonitatem bifariam cognoscere mala. Primò mediatè, quatenus, dum suam bonitatem perfectè comprehendit, in illa, & per illam cognoscit bona creata; rursumque per huiusmodi bona modo paulo ante dicto cognoscit mala, quando sunt priuatiua. Secundò, & proprius, vniuersaliusque immediatè, quatenus comprehendendo perfectè suam bonitatem, non potest non etiam in illa, & per illam cognoscere omnia mala. Porro, diuinam bonitatem perfectè à Deo comprehendì non posse, nisi vi talis comprehensionis in illa tanquam in medio determinante ab ipso Deo omnia bona creata, omniaque mala cognoscantur, ex doctrina sæpè supposita de comprehensione notum est. Nihil enim plenè, & perfectè comprehendì potest, vt sæpè diximus, nisi ex vi cognitionis comprehensivæ eius cuncta ad illud quoquomodo spectantia, de eoque enunciabilia attingantur. Bona autem omnia, & mala aliquo modo spectant ad bonitatem Dei. Bona quidem: quia ab eâ derivantur, vt quædam eius participationes. Mala verò: quia ab illa aliqua ratione excluduntur, vt quid aduersum ei, & oppositum, ab eiusque infinitate, & puritate alienum. Mittoque alios modos cognoscendi mala cæteris obiectis communes.

68 **S**ed dubitari hic adhuc potest, an Deus mala culpæ æque, ac cætera, in suâ omnipotentia cognoscat, in cæterisque subinde formalitatibus identificatis cum illa. Ea enim cognoscere in suâ scientiâ, in suâque nolitione, siue odio de illis, atque etiam in suo Verbo, & Spiritu sancto, prout ista ad illa sunt respectiva, vnumquodque suo modo, ex dictis in præcedentibus satis est notum. Ratio autem dubitandi est: quia omnipotentia Dei nullo modo est causa horum malorum, sicuti est aliorum. Respondeo tamen, mala etiam culpæ cognosci à Deo in suâ omnipotentia, non vt quid factibile, vel factum ab illa, sed vt quid ei prorsus repugnans; ab eaque non factum, neque factibile; aut etiam vt quid per illam tum permixibile, tum impedibile.

Quo-

Quomodo autem omnia insuper mala in alijs entibus, aut secum connexis, aut sine se non comprehensibilibus cognoscantur à Deo. Quomodo item ex Deo, & ex alijs eisdem entibus cognoscibilia, atque cognita sint ab ipso; ex dictis in simili in præcedentibus quaestionibus satis notum est.

QVAESTIO VII.

*Vtrum Deus cognoscat enunciabilia.
Et qualiter.*

69 **E**nunciabilia dicuntur obiecta enunciationum, seu propositionum vocalium nostris iudicijs correspondentium, quæ subinde obiecta quoque sunt ipsorum iudiciorum. De quibus imprimis est certum, cognosci à Deo quoad veritates obiectiuas, quæ in eis continentur, aut supponuntur tanquam verificatiua realia enunciationum, & iudiciorum nostrorum, quorum ipsa sunt propria obiectiua, siue conceptus obiectiuus. Cùm certum sit, vt satis constat ex hæcenus dictis, nullam veritatem obiectiuam posse ignorari à Deo. Deinde est certum, talia enunciabilia, seu potius tales veritates obiectiuas non cognosci à Deo, sicut à nobis, per modum enunciabilium, hoc est, interueniente comparatione, qua vnus conceptus obiectiuus tanquam prædicatum alteri comparatur tanquam subiecto, aut componendo illud cum hoc per affirmationem, aut diuidendo illud ab hoc per negationem, iuxta doctrinam de naturâ iudicij nostri tum componentis, tum diuidentis traditam latè in Pharo Scient. disput. 2. quaest. 4. Sed cognosci à Deo intuitiuo quodam iudicio simplici quodam modo inspiciente, ac penetrante, quidquid vnumquodque in se ipsa aut est, aut non est, citra omnem comparationem vnus conceptus obiectiuus cum altero per modum compositionis, aut diuisionis. In quo conueniunt Theologi cum S. Tho. 2. par. quaest. 14. art. 14. & alijs Patribus. Prout supra iam à nobis statutum est disput. 24. quaest. 3.

70 Porro quot sunt diuersæ enunciationes, siue propositiones iuxta diuisiones earum datas à nobis in Pharo Scient. disput. 19. quaest. 1. tot sunt obiecta earum enunciabilia diuersa, quæ quoad veritates obiectiuas in eis contentas, vel suppositas cognoscuntur à Deo. Huiusmodi autem veritatum obiectiuarum alia sunt quiditatiuæ, alia existenciales, & vtraque vel absoluta, vel conditionatæ, ad quas reducuntur disunctiuæ. Existentialiumque rursus alia de præsentibus, alia de futuro, & alia de præterito, iuxta doctrinam vniuersalem de statibus rerum, ad quos hæc veritates spectant, & penes quorum diuersitatem discriminantur, traditam etiam à nobis in Pharo Scient. disput. 10. per totam, quæ ad rem videnda.

71 Quomodo autem enunciabilium, quæ nostrarum propositionum, & iudiciorum obiecta sunt, alia in se habeant, siue contineant veritatem obiectiuam non solum à nobis, sed etiam à Deo, ab alijsque intuentibus, siue per species proprias cognoscentibus iudicabilem: alia verò eatenus solum cognoscantur vera, quatenus vel alijs in se veris æquivalent, vel aliorum veritatem obiectiuam supponunt: proindeque à nobis dumtaxat

cognoscentibus per alienas species per se, & prout apparent, conceptibilia, atque adeo iudicabilia, sint; non verò itidem à Deo, & ab alijs cognoscentibus per species proprias: ab hisque proprie reâ dumtaxat iudicandæ veniant ea veritates obiectiuæ, quibus æquivalent, vel quas supponunt, in eadem disput. 10. quaest. 4. videndum est; ne, quæ ibi iam scripta sunt, frustra hic repetantur.

Iam sequatur hic examinandum, vtrum Deus cognoscat entia rationis, & qualiter, & an illa faciat. Verum quia tria hæc in eadem Pharo Scient. disput. 12. quaest. 5. ex professo examinata, ex proprijsque principijs dedimus resoluta, illuc remittimus Lectorem, & ad cætera pergamus.

DISPUTATIO 26.

De scientiâ Dei mere naturali.

Pater ea, quæ scientiæ Dei naturali, & libere communia sunt, de quibus hæcenus, alia quædam in speciali supersunt in hac disput. determinanda, & explicanda de scientiâ mere naturali, qua Deus obiecta metaphysicè necessaria cognoscit. Qualia sunt quoad existentiam absolutam Deus ipse, & negationes chymærarum suo modo: quoad quiditatem autem, aut etiam existentiam conditionatam cætera cuncta obiecta seu impossibilia, seu possibilis in se quiditatem, & consequenter veritatem obiectiuam habentia. Supponenda autem hic iterum est, iterumque recolenda, atque recognoscenda tota doctrina de statibus rerum, deque possibilitate, atque impossibilitate earum, quam dedimus in Pharo Scient. disput. 10. & 11. vtpote à qua omnino dependent omnia fermè, quæ sunt dicenda præsentis disput.

QVAESTIO I.

Quas veritates obiectiuas metaphysicè necessarias cognoscat Deus circa creaturas possibilis. Et quibus actibus.

Cùm certum sit, omnem veritatem obiectiuam in se, seu per se cognoscibilem cognosci à Deo; certum quoque erit, Deum circa creaturas possibilis eas omnes veritates metaphysicè necessarias cognoscere, quæ in ipsis reuera sunt, in se, seu per se cognoscibiles. Quænam autem eæ sint non discutendum modò, sed supponendum à nobis est ex iam exploratis, & statutis in Pharo Scient. disput. 10.

Supponimus itaque ex ibi dictis primò, Deum circa vnamquamque rem possibilem cognoscere omnes veritates quiditatiuas tam conditionatas, quàm absolutas ei necessarîo conuenientes prout habenti esse in statu quiditatiuo tam conditionato, quàm absoluto: absolutas quidem, vt, *Petrus est potens existere, siue possibilis; Petrus est homo; est rationalis; est risibilis, &c. Actio est*